

Integriteit Opsterland

Verslag van een onderzoek naar het dossier Springth en de effectiviteit van het integriteitsbeleid van de gemeente

Ronald van der Mark
Laurens Vellekoop

14 maart 2016

Integriteit Opsterland

Inhoud	Pagina
1. Inleiding	1
1.1 Aanleiding en vraagstelling	1
1.2 Aanpak	3
1.3 Leeswijzer	4
2. Deel 1: feitenoverzicht gebeurtenissen dossier Springth	5
3. Deel 1: Analyse en beoordeling dossier Springth	26
3.1 Springth en het ontstaan van de pilot	26
3.2 Analyse en beoordeling handelwijze van de heer Marinus	27
3.3 Analyse en beoordeling handelwijze portefeuillehouder	29
3.4 Analyse en beoordeling handelwijze burgemeester en ambtelijke organisatie	30
4. Deel 2: Effectiviteit integriteitsbeleid gemeente Opsterland	32
4.1 Activiteiten integriteit	32
4.2 Opvragen informatie bij ambtelijke organisatie	34
4.3 Nevenfuncties	35
4.4 Vertrouwelijkheid presidium	37
5. Deel 2: Analyse en beoordeling effectiviteit integriteitsbeleid	39
6. Slotconclusies en aanbevelingen	41
6.1 Slotconclusies	41
6.2 Aanbevelingen	43
Bijlagen:	
1. Normenkader	
2. Bestudeerde documenten	
3. Onderzoeksprotocol	

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en vraagstelling

In januari 2016 zijn in de raad van Opsterland vragen gesteld over een vermeende integriteitskwesitie inzake de zorgaanbieder Springth. Dit is één van de tweehonderd zorgaanbieders die door de gemeente in 2014 is gecontracteerd. Het bedrijf voert sinds september 2015 tevens een pilot uit voor de gemeente om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt weer arbeidsfit te maken door middel van dagbesteding. Hiervoor is een overeenkomst gesloten tussen Springth en de gemeente.

Het bedrijf is eigendom van een partner van een raadslid. De vraag is of dit raadslid activiteiten heeft verricht voor Springth richting de gemeente en of dit kan in relatie tot de wet en regelgeving en de gedragscode integriteit die de gemeente hanteert. Er zijn door raadsleden vele vragen gesteld over deze kwestie en ook de pers heeft er aandacht voor.

Op korte termijn zal aan de raad een nieuwe gedragscode integriteit voorgelegd worden. Met de kwestie Springth is de laatste maanden ervaring opgedaan met een vermeende integriteitskwesitie. De vraag is welke activiteiten diverse betrokkenen hebben verricht in dit verband en wat hiervan kan worden geleerd om het integriteitsbeleid van de gemeente effectiever te maken. De burgemeester heeft besloten een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar deze kwestie. Het onderzoek Springth betreft het eerste deel van de opdracht. De volgende onderzoeksvragen worden hierbij beantwoord:

- Wat zijn nadere kenmerken van het bedrijf Springth (eigendomsstructuur, omzet, belang gemeente voor het bedrijf etc.)? Op welke wijze krijgt Springth cliënten door verwezen?
- Wat is sinds wanneer de relatie van het raadslid met het bedrijf (eigenaar, loondienst, vrijwilliger etc.)?
- Welke overleggen zijn er wanneer geweest tussen Springth en de gemeente, met welk doel en met welke uitkomst? Hoe is de pilot tot stand gekomen? Binnen welke context? Wat was de aanleiding?
- Wat is de betrokkenheid van het raadslid hierbij geweest?
- Welke activiteiten zijn in chronologische volgorde door wie (zoals fractie, burgemeester, portefeuillehouder, gemeentesecretaris, griffier en andere ambtenaren) wanneer verricht in het kader van de betrokkenheid van het raadslid bij Springth? Hoe kunnen deze activiteiten achteraf bezien worden beoordeeld?
- In hoeverre is door de activiteiten van het raadslid wet- en regelgeving en/of de gedragscode integriteit geschonden?
- Wat kan van deze casus in de vorm van concrete aanbevelingen worden geleerd voor een effectief integriteitsbeleid zowel voor de conceptgedragscodes, verdeling van rollen en verantwoordelijkheden als de dagelijkse manier van omgaan met elkaar? De aanbevelingen richten zich op de raad, het college en/of de ambtelijke organisatie.

Vervolgens is er meer de algemene vraag of voor de raadsleden en bestuurders duidelijk is wat in hun functie nu wel of niet kan op het gebied van integriteit. Aandachtspunten in deze zijn:

- Het verkrijgen van en omgaan met informatie voor raadsleden vanuit het college en de ambtelijke organisatie. Er is in Opsterland een laagdrempelige en uitnodigende basishouding van bestuur en organisatie om raadsleden van informatie te voorzien. De vraag is in hoeverre dit op gespannen voet kan staan met de gedragscode integriteit en hoe bijvoorbeeld met (vertrouwelijke) informatie wordt omgegaan naar buiten toe zoals burgers en media.
- Het omgaan door raadsleden met nevenfuncties in relatie tot hun werkzaamheden als raadslid waarbij maximale transparantie dient te worden betracht.
- Het omgaan met mogelijke belangenverstrengeling waarbij het handelen van een politieke ambtsdrager wordt gekenmerkt door onpartijdigheid dat wil zeggen dat er geen vermenging optreedt met oneigenlijke belangen en dat ook iedere schijn van een dergelijke vermenging wordt vermeden.

De burgemeester heeft besloten ook hiernaar onderzoek te laten verrichten. Het onderzoek naar het effectief integriteitsbeleid is niet bedoeld om af te rekenen, maar bovenal gericht op het formuleren van verbeterpunten voor de nieuwe gedragscodes, voor de verdeling van rollen en verantwoordelijkheden en verbeterpunten in het omgangsproces binnen de raad, tussen raad en college en tussen raad/college en ambtelijke organisatie.

Het onderzoek Effectiviteit Integriteitsbeleid betreft het tweede deel van de opdracht. In dit deel worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

- Wat heeft de gemeente Opsterland sinds de verkiezingen in 2014 gedaan aan integriteitsbevordering bij raad en college?
- Is het voor raadsleden, collegeleden en ambtenaren duidelijk binnen welke spelregels raadsleden van informatie voorzien dienen te worden? In hoeverre past dit binnen het integriteitsbeleid? Hoe wordt omgegaan met informatie uit het presidium? Hoe wordt met de verkregen (vertrouwelijke) informatie omgegaan naar buiten toe (burgers en media)?
- Is het voor raadsleden en collegeleden duidelijk hoe om dient te worden gegaan met het melden van nevenfuncties en de hoofdfunctie (voor raadsleden) mede in relatie tot de te betrachten transparantie in deze? Is het voor raadsleden en collegeleden duidelijk hoe omgegaan dient te worden met andere functies die zij hebben mede in relatie tot de mogelijke schijn van belangenverstrengeling?
- Welke andere zaken staan een effectief integriteitsbeleid in de weg?
- Wat kan hiervan in de vorm van concrete aanbevelingen worden geleerd voor een effectief integriteitsbeleid zowel voor de concept gedragscodes, verdeling van rollen en verantwoordelijkheden als de dagelijkse manier van omgaan met elkaar? De aanbevelingen richten zich op de raad, het college en/of de ambtelijke organisatie.

1.2 Aanpak

Opstellen normenkader

Wij zijn het onderzoek gestart met het opstellen van het normenkader. De belangrijkste bronnen in deze zijn:

- Gedragscode bestuurders Opsterland
- Gemeentewet
- Algemene wet bestuursrecht
- Algemene beginselen van behoorlijk bestuur
- Ambtenarenwet
- Gedragscode ambtenaren Opsterland
- Ambtseed of –belofte ambtenaren Opsterland
- Reglement voor de ambtelijke bijstand

Het concept normenkader is voorgelegd aan de begeleidingscommissie en vervolgens vastgesteld. Het normenkader is opgenomen in bijlage 1.

Analyse documenten

De gemeente heeft op verzoek van de onderzoekers de relevante informatie verzameld en ter beschikking gesteld. Ook gedurende de uitvoering van het onderzoek zijn documenten opgevraagd en ter beschikking gesteld. Deze zijn vervolgens geanalyseerd. Relevante documenten waren onder meer:

- Overzicht activiteiten gemeente m.b.t. integriteit
- Projectplan Springthplan(k) Opsterland
- Pilotovereenkomst Springth
- Diverse e-mails (o.a. tussen vertegenwoordigers van Springth en de gemeente)

In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de bestudeerde documenten.

Afnemen interviews

Naast het bestuderen van de documenten hebben wij interviews afgenomen met:

- De heer Marinus, zijn partner en mevrouw Berga van Springth
- De burgemeester, de gemeentesecretaris en de griffier
- De bij het dossier Springth betrokken wethouder Kooistra
- De wethouders Van Dijk en Jonkman
- Alle fractievoorzitters uit de raad
- Twee ambtenaren betrokken bij het dossier Springth

Alle personen die zijn uitgenodigd voor een gesprek hebben deelgenomen. Alle interviews zijn afgenomen op basis van een gespreksleidraad, toegespitst op de gesprekspartner. De gesprekken waren vertrouwelijk. Van alle gesprekken zijn verslagen gemaakt. Deze verslagen zijn ter verificatie voorgelegd en na aanpassing goedgekeurd.

Aanvullend op de gespreksronde is er bij acht personen (met name op ambtelijk niveau) per e-mail en telefonisch ter verificatie navraag gedaan. Dit heeft weer veel aanvullende informatie opgeleverd, met name in de vorm van kopieën van mailtjes. Ook van deze verificatiegesprekken zijn verslagen gemaakt die zijn voorgelegd aan betrokkenen en na aanpassing zijn goedgekeurd.

Voorafgaand aan de gesprekken is aan de gesprekspartners het onderzoeksprotocol ter beschikking gesteld. Hierin staan afspraken over de vertrouwelijkheid van de informatie die Berenschot wordt verstrekt in het kader van het onderzoek. Dit onderzoeksprotocol is opgenomen in bijlage 3.

Analyse, rapportage en hoor en wederhoor

Na de analyse van alle verzamelde informatie is een conceptrapport opgesteld. Delen van het conceptrapport zijn onder geheimhouding voor wederhoor aan de heren Marinus en Kooistra voorgelegd om de feiten te checken. Beiden hebben hierop gereageerd met aanvullende informatie. Deze informatie is vervolgens verwerkt in een definitief conceptrapport dat is besproken met de begeleidingscommissie. De begeleidingscommissie bestaat uit:

- Ellen van Selm (burgemeester en opdrachtgever)
- Koen van Veen (gemeentesecretaris)
- Ieke Zwart (griffier)
- Roel Vogelzang (waarnemend voorzitter van de gemeenteraad)
- Tjeerd van Althuis (adviseur beleid en kwaliteit – gemeente Opsterland)

1.3 Leeswijzer

Voorliggend rapport bestaat uit twee delen. In het eerste deel wordt ingegaan op het dossier Springth. In hoofdstuk 2 wordt een overzicht gegeven van de gebeurtenissen binnen dit dossier. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 deze gebeurtenissen geanalyseerd en beoordeeld.

In het tweede deel van het onderzoek staat de effectiviteit van het integriteitsbeleid van de gemeente centraal. In hoofdstuk 4 volgt een weergave van de activiteiten en gebeurtenissen op het gebied van integriteit en in hoofdstuk 5 worden deze geanalyseerd en beoordeeld.

In hoofdstuk 6 geven we onze slotconclusies en aanbevelingen.

2. Deel 1: feitenoverzicht gebeurtenissen dossier Springth

In chronologische volgorde volgen in dit hoofdstuk de feiten zoals deze hebben plaatsgevonden. Over sommige feiten verschillen de lezingen van betrokkenen. In een dergelijk geval worden deze verschillende lezingen van betrokkenen weergegeven.

Medio 2011

De huidige vennoten van v.o.f. Springth (verder: Springth) voeren gesprekken met een zorgaanbieder in de regio over de plannen die ze hebben om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt weer arbeidsfit te krijgen. Dit leidt echter niet tot een vorm van samenwerking. Als gevolg hiervan wordt het idee voor Springth wordt geboren.

6 mei 2014

De heer Marinus stuurt een mail naar een beleidsmedewerker van de gemeente. In zijn mail staat de volgende passage: *“Zoals we telefonisch hebben besproken, stuur ik je ons conceptplan toe. Het is niet volledig, maar wel genoeg denk ik om een boom over op te zetten en de mogelijkheden te bekijken. Zelf zijn we er helemaal enthousiast over. Ik hoop dat we snel een afspraak kunnen maken.”*

Zowel de betrokken beleidsmedewerker als de heer Marinus weten niet exact wat tijdens bovengenoemd telefonisch gesprek is besproken. Zij vermoeden dat is besproken dat de heer Marinus zijn plan graag onder de aandacht wilde brengen van de gemeente. De heer Marinus geeft verder aan dat hij het conceptplan op verzoek van zijn vrouw, een van de latere vennoten van Springth, heeft opgestuurd.

In de bijlage bij de mail bevindt zich het conceptplan getiteld “Opsterland Springth”. In het conceptplan is de volgende passage over de aard van het plan opgenomen:

“Geachte lezer, Onderstaand vindt u een eerste aanzet tot een projectvoorstel voor de gemeente Opsterland. Het voorstel beoogt op integrale en effectieve wijze een brug te slaan tussen het sociaal domein en de participerende burger. Uiteraard houden we ons graag aanbevolen voor verbeteringen van het plan. Daarom zien we dit voorstel als een praatpapier, dat een opmaat kan zijn tot een model waarin de financiële en maatschappelijke opbrengsten vanuit het sociaal domein flink kunnen stijgen. We onderzoeken graag samen met u de mogelijkheden die dit plan biedt. Met een vriendelijke groet van Anneke Boonstra, Hammie Kroes en Sikke Marinus.”

Over de achtergrond van het initiatief staat in het conceptplan het volgende:

“Het sociaal domein is in beweging. De drie decentralisaties betekenen een forse overdracht aan taken van het rijk aan de gemeente. De toenemende behoefte aan sociale voorzieningen en ondersteuning, lijkt ten opzichte van de overheidsdrang naar meer participatie van de burgers, een schijnbare tegenstelling op te leveren. Mede ook in het licht van de gekorte budgetten, krijgen de gemeenten een flinke uitdaging voor de kiezen. Deze uitdaging wordt op zowel bestuurlijk als

maatschappelijk niveau als spannend ervaren. Geen wonder, want in zowel het sociaal domein en bij de burgerparticipatie draait het om mensen.

Partijen zoeken al geruime tijd naar haalbare mogelijkheden om een sociaal domein te realiseren, waarin meer kwaliteit van (samen-)leven voor kwetsbare burgers gepaard gaat met minder publieke kosten. Gemeenten zetten binnen de beleidsvrijheid die ze hebben en binnen de begroting, alles op alles om de nieuwe verantwoordelijkheden effectief vorm te geven. Ondanks de zoektocht naar vernieuwende initiatieven, bewandelen gemeenten daarbij vaak de bestaande en gebaande paden. Al is het alleen maar omdat er weinig innovatief aanbod voor handen is. Stichting Springth Opsterland (i.o.) wil er graag een andere weg aan toevoegen.

Veel bestuurders op gemeentelijk niveau zien de ontwikkelingen in het sociaal domein als een opgave die veel geld lijkt te kosten, terwijl er nauwelijks opbrengsten tegenover lijken te staan. Veelal wordt deze situatie min of meer als een vaststaand gegeven geaccepteerd. Bij deze manier van denken worden de maatschappelijke opbrengsten vaak niet herkend en onvoldoende meegewogen. Stichting Springth kan en wil met het dorpsteamplan zowel de financiële als maatschappelijke opbrengsten in het sociaal en maatschappelijk domein verhogen. De drie decentralisaties zijn het moment om kansen in te koppen.”

Over de inhoud van het plan is onder andere de volgende passage opgenomen:

“Stichting Springth ziet praktische verbindingen tussen de veranderingen en verbreding van de gemeentelijke verantwoordelijkheden. Enerzijds is er het uitgebreide sociaal domein, anderzijds wil en moet de gemeente meer verantwoordelijkheden bij de gemeenschap, bij de dorpen leggen (participatiemaatschappij). Van een aanbod gestuurde organisatie kantelen gemeenten naar vraaggestuurde organisaties. Regie vanuit het gemeentehuis krijgt daarbij een steeds grotere nadruk. Stichting Springth haakt graag op deze ontwikkelingen in, door een plan aan te bieden waar niet of nauwelijks gemeentelijke uren in gestoken hoeven te worden. Het plan kan vanuit bestaande geldstromen worden bekostigd. Al op korte termijn worden er inverdieneffecten en banen verwacht. Hoe? Door de ontwikkelingen op het sociaal domein en de veranderingen op maatschappelijk terrein te verbinden. De nieuwe verantwoordelijkheden in het sociaal domein kunnen worden omgezet en ingezet, als een steunpilaar voor de beoogde participatiemaatschappij. Zo kan er een win-winsituatie worden gecreëerd, waardoor voor beide ontwikkelingen een plus ontstaat.”

26 mei 2014

Er vindt een gesprek plaats tussen drie beleidsambtenaren van de gemeente en in ieder geval de heer Marinus. Volgens de heer Marinus en de vennoten is bij dit gesprek tevens een van de (huidige) vennoten van Springth aanwezig. Volgens twee van de drie beleidsambtenaren¹ van de gemeente Opsterland vindt het gesprek plaats tussen hen en de heer Marinus en zijn tijdens dit gesprek geen (huidige) vennoten van Springth aanwezig. Volgens hen vindt dit gesprek plaats op

¹ Door onderzoekers is gesproken met twee van de drie beleidsambtenaren die tijdens het gesprek aanwezig waren. De lezingen van deze twee ambtenaren kunnen niet worden getoetst bij de derde ambtenaar omdat die momenteel met verlof is.

initiatief van de heer Marinus. De aanleiding voor het gesprek was volgens de twee beleidsambtenaren dat de heer Marinus samen met de huidige vennoten van Springth een conceptplan had gemaakt dat hij graag onder de aandacht wilde brengen van (ambtenaren van) de gemeente. Volgens twee van de aanwezige beleidsambtenaren wordt gesproken over het conceptplan dat de heer Marinus op 6 mei 2014 heeft gemaïld. Tijdens het gesprek geeft de heer Marinus volgens hen aan dat hij voornemens is een bedrijf op te richten om de werkzaamheden te verrichten die in het plan staan.

De lezing van de heer Marinus verschilt van die van de twee beleidsambtenaren. Hij verklaart dat hij niet alleen is geweest bij het gesprek, maar met een van de huidige vennoten van Springth. De heer Marinus bevestigt dat tijdens dit onderhoud is gesproken over eerdergenoemd conceptplan. In het bijzonder over hoe je hier als gemeente handen en voeten aan kunt geven. De heer Marinus ontkent dat hij aangegeven heeft een bedrijf op te richten. Naar zijn eigen zeggen is hij dat nooit van plan geweest.

Door de betrokken beleidsambtenaren van de gemeente Opsterland werd rond de tijd dat dit gesprek met de heer Marinus plaatsvond met verschillende zorgaanbieders gesproken over plannen die deze aanbieders hadden met het oog op de naderende decentralisaties.

29 augustus 2014

Er vindt een startbijeenkomst plaats voor de gezamenlijke inkoop van zorg en ondersteuning door de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland (OWO gemeenten). Het doel van de bijeenkomst is om afspraken te maken met zorgaanbieders.

De (huidige) vennoten van Springth zijn aanwezig bij deze startbijeenkomst. Volgens de vennoten hebben zij tijdens de bijeenkomst kort gesproken met een beleidsmedewerker van de gemeente. Genoemde beleidsmedewerker kan zich niet herinneren of hij tijdens de bijeenkomst heeft gesproken met de vennoten van Springth.

16 september 2014

Het college stelt de basisovereenkomst voor inkoop van WMO ondersteuning en Jeugdhulp vast. En besluit verder deze overeenkomst ter ondertekening voor te leggen aan de zorgaanbieders.

Deze basisovereenkomst is een intentieovereenkomst waarin de structuur over communicatie, overleg en besluitvorming tussen gemeenten en zorgaanbieders is vastgelegd. Alle zorgaanbieders, die in de OWO gemeenten zorg en ondersteuning leveren of willen leveren, dienen de basisovereenkomst te ondertekenen.

19 september 2014

De heer Marinus stuurt een mail aan een beleidsmedewerker van de gemeente die aanwezig was tijdens eerdergenoemd gesprek van 26 mei 2014. In zijn mail schrijft hij het volgende:

“Inmiddels zijn de contacten, zoals je vroeg, voornamelijk via Anneke en Hammie verlopen.

Een paar weken geleden heb ik je gebeld. Dat heeft niet geleid tot contact. Daarom nu via de mail.

Het is augustus geweest. Jullie zullen het ongetwijfeld druk hebben.

We willen nog steeds graag ons plan doorzetten. Inmiddels is er ook contact met (zorgaanbieder)². We zien mogelijkheden om daar gezamenlijk aan de slag te gaan. En zo zijn er meerdere mogelijkheden.

We wachten dringend op meer informatie van de gemeente.

Als er allemaal niets van kan komen, zeg het dan gewoon. Dan weten we tenminste waar we aan toe zijn, kunnen we het plan voor Opsterland laten varen en ons op andere zaken richten.

Met een vriendelijke groet van sikke."

10 oktober 2014

v.o.f. Springth wordt opgericht middels inschrijving in het register van de Kamer van Koophandel.

In het register van de KvK (d.d. 09-10-2014) is opgenomen dat Springth als activiteiten heeft: *"Ondersteuning en begeleiding van gehandicapten. Zorg en begeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Wijk- en dorpsgerichte werkzaamheden ter ondersteuning van de lokale samenleving zoals groenonderhoud, schoonmaakwerkzaamheden, boodschappendienst. Beheer aanlegplekken."*

Volgens het register van de Kamer van Koophandel (d.d. 09-10-2014) heeft Springth twee vennoten. Dit zijn mevrouw H.A. Marinus-Kroes en mevrouw A. Boonstra-Berga (verder: vennoten). Zij zijn volgens het register onbeperkt bevoegd om Springth te vertegenwoordigen. Verder heeft Springth als gevolmachtigde aangewezen de heer S. Marinus. Volgens het register heeft hij een volledige volmacht. De functie van de heer Marinus is vrijwilliger, aldus het register.

In het vennootschapscontract van Springth (d.d. 10-10-2014) hebben de vennoten onderlinge afspraken vastgelegd. In het contract is onder andere vastgelegd dat een venoot niet zelfstandig rechtshandelingen mag verrichten waarvan het belang of de waarde een bedrag van € 100,- te boven gaat. De vennoten verklaren tegenover onderzoekers dat de volmacht voor de heer Marinus volgens hen inhoudt dat de heer Marinus gebonden is aan de voorwaarden uit de vennootschapsovereenkomst. Op advies van de KvK is volgens hen bewust gekozen voor de constructie volmacht met een nadere omschrijving in het vennootschapscontract. De reden om de heer Marinus als gevolmachtigde aan te wijzen was dat hij zo Springth kan ondersteunen bij de aanschaf van materialen. De vennoten geven aan hier weinig verstand van te hebben.

Op 10 oktober 2014 wordt door de vennoten van Springth en de heer Marinus de eigen verklaring voor aanbestedingsprocedures van aanbestedende diensten ondertekend. Deze eigen verklaring hoort bij de Bestuurlijke aanbesteding WMO 2015 en Jeugd van de gemeente Opsterland.

² Geanonimiseerd

Deze eigen verklaring en een uittreksel van de Kamer van Koophandel worden vervolgens ingediend bij de gemeente Opsterland. De inschrijving van Springth en de daarbij behorende documenten worden verwerkt door de backoffice van de gemeente Opsterland.

Bestuurlijke aanbesteding Wmo en Jeugd

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoer van de Wmo, Participatiewet en Jeugdwet. In dat kader is door de gemeente Opsterland (in OWO-verband) voor de inkoop van Wmo en Jeugdzorg een bestuurlijk aanbestedingstraject doorlopen. Dit traject geeft alle aanbieders, die op enige wijze professionele hulp en ondersteuning leveren aan inwoners, de gelegenheid om hiervoor een contract met de gemeente af te sluiten. Voorwaarde is dat wordt voldaan aan de door de gemeente gestelde prijs- en kwaliteitseisen.

Eigen verklaring

In de eigen verklaring verklaart een ondernemer dat hij voldoet aan het daar gestelde omtrent uitsluitingsgronden, geschiktheidseisen, technische specificaties, uitvoeringsvoorwaarden en selectiecriteria.

De eigen verklaring wordt ondertekend door een blijkens het handelsregister, dan wel een overeenkomstig register van het land van vestiging van de onderneming (hierna: handelsregister), vertegenwoordigingsbevoegde. Dit houdt in dat de persoon of de personen die de eigen verklaring ondertekenen in het handelsregister moeten zijn ingeschreven als vertegenwoordigingsbevoegde personen van de onderneming.

16 oktober 2014

De vennoten van Springth ondertekenen de basisovereenkomst inkoopnetwerk WMO 2015 en Jeugd.

18 oktober 2014

De heer Marinus stuurt een mail naar een beleidsmedewerker van de gemeente die aanwezig was bij eerdergenoemd gesprek van 26 mei 2014. In zijn mail staat de volgende passage: *“Namens Anneke Boonstra Berga en Hammie Marinus Kroes van vof Springth stuur ik je in de bijlage de meest recente versie toe van het Springthplan(k). Daarin zijn ook de tarieven opgenomen voor de verschillende doelgroepen. Met een vriendelijke groet van Sikke Marinus”.*

Over het idee achter Springth is in het conceptplan (d.d. 18-10-2014) het volgende opgenomen: *“Springth verbindt een deel van de uitvoering van gemeentelijke taken in het sociaal domein met de ondersteuning aan een participerende samenleving. Kort door de bocht, we willen dorpssteams in het leven roepen, bestaande uit de doelgroepen uit het sociaal domein. Een soort van mini WSW op dorpsniveau. De dorpssteams ondersteunen de dorpen en wijken bij het vrijwilligerswerk dat onder andere voortkomt uit de groeiende participatie van de samenleving. Daarnaast kunnen de dorpssteams in de dorpen ook taken overnemen van de gemeente. Groenonderhoud en het*

onderhoud van begraafplaatsen zijn daar praktische voorbeelden van. Voor de hulpbehoevende dorpsbewoners kunnen de dorpssteams klussen doen, waardoor het voor ouderen beter en langer kan lukken in hun woning te blijven wonen. Denk hierbij aan bijvoorbeeld tuinonderhoud en boodschappenservice. Met andere woorden, de mensen die vanuit het sociaal domein behoefte hebben aan een zorgzame en passende dagbestedings- en/of leer- en werkomgeving, kunnen op deze wijze een directe bijdrage leveren aan het welzijn in de dorpen.”

Tevens wordt in dit document melding gemaakt dat Springth met pilots wil starten in Nij Beets en Terwispeel. De heer Marinus geeft tegenover onderzoekers aan te vermoeden dat hij het plan heeft opgestuurd naar een beleidsmedewerker omdat hij samen met de vennoten het eerder ingediende conceptplan had vernieuwd. In het plan zijn nu onder andere de tarieven opgenomen voor de verschillende doelgroepen. Hij en de vennoten wilden de nieuwe versie van het conceptplan onder de aandacht brengen van de beleidsmedewerker.

18 november 2014

Het college stelt de deelovereenkomst ‘Maatwerkvoorziening ondersteuning WMO 2015 en Jeugdhulp’ vast. En besluit verder de deelovereenkomst ter ondertekening voor te leggen aan zorgaanbieders. In deze maatwerkovereenkomst zijn de inhoudelijke aspecten van de overeenkomst beschreven. Deze maatwerkovereenkomst is net als de basisovereenkomst voor iedere zorgaanbieder gelijk.

30 november 2014

De vennoten van Springth ondertekenen de deelovereenkomst Maatwerkvoorziening Ondersteuning WMO 2015 en Jeugdhulp. Ondertekening van (eerder) de basisovereenkomst en (later) de maatwerkovereenkomst geeft overigens nog geen garantie op werk. Genoemde overeenkomsten vormen puur het procedureel en inhoudelijk raamwerk waarbinnen opdrachten door de gemeente Opsterland kunnen worden verstrekt aan zorgaanbieders.

Toewijzing cliënten

Toewijzing van cliënten aan zorgaanbieders in het kader van maatschappelijke ondersteuning of jeugdhulp gebeurt door het gebiedsteam van de gemeente Opsterland. Het gebiedsteam komt in contact met zorgaanbieders die mensen nodig hebben en met cliënten die op zoek zijn naar werk. Het gebiedsteam adviseert vervolgens hoe de cliënten onder te brengen. Daarbij wordt gekeken naar de afstand tussen de cliënt en de aanbieder en of de aanpak van de zorgaanbieder aansluit bij de zorgbehoefte. Ook kan het zijn dat de cliënt zelf een zorgaanbieder op het oog heeft.

16 februari 2015

Er vindt een gesprek plaats tussen drie beleidsmedewerkers³ van de gemeente, de vennoten van Springth en de heer Marinus. Dit zijn dezelfde beleidsmedewerkers als tijdens het gesprek op 26

³ Door onderzoekers is gesproken met twee van de drie beleidsambtenaren die tijdens het gesprek aanwezig waren. De lezingen van deze twee ambtenaren kunnen niet worden getoetst bij de derde ambtenaar omdat die momenteel met verlof is.

mei 2014. Onderwerp van gesprek is het aangepaste conceptplan 'Springthplan(k) Opsterland' (d.d. 18-10-2014). Volgens twee beleidsmedewerkers vindt het gesprek plaats naar aanleiding van een telefoontje van de heer Marinus.

Tijdens het gesprek geven de beleidsmedewerkers van de gemeente aan wel iets te zien in het plan en de aanpak van Springth. Er wordt met Springth afgesproken dat in de "kaartenbak" van Werk & Inkomen op zoek wordt gegaan naar geschikte kandidaten voor de aanpak van Springth. Deze zouden dan op basis van de overeenkomst WMO 2015 en Jeugd door worden verwezen naar Springth. Er wordt afgesproken te starten en gaandeweg in onderling overleg het project te ontwikkelen.

De beleidsmedewerkers zijn het erover eens dat het verstandig is (in een later stadium) een pilotovereenkomst op te stellen om de afspraken tussen gemeente en Springth duidelijk vast te leggen en heldere kaders te scheppen. Zeker nu het om een nieuw soort aanpak gaat.

Over de rolverdeling tijdens het gesprek lopen de lezingen van betrokkenen uiteen. De twee beleidsmedewerkers verklaren hierover dat de heer Marinus in eerste instantie de lead nam in het gesprek, hij deed volgens hen namens Springth het woord en werd daarbij aangevuld door de vennoten. Volgens de beleidsmedewerkers zat de heer Marinus aan tafel als medevertegenwoordiger van Springth.

Over zijn bijdrage in het gesprek verklaart de heer Marinus dat hij niet veel heeft gezegd. Verder verklaart de heer Marinus tegenover onderzoekers tijdens het gesprek aangegeven te hebben raadslid te zijn en daarom met een dubbele pet aan tafel te zitten. Hij heeft gevraagd of dit een bezwaar opleverde. Volgens hem is door de ambtenaren toen geen bezwaar gemaakt. De twee beleidsambtenaren geven aan zich niet te kunnen herinneren dat de heer Marinus aan het begin van het gesprek heeft aangegeven dat hij raadslid is en dat hij gevraagd heeft of iemand dit een bezwaar vindt. Zij geven tegenover onderzoekers aan dat zij destijds bekend waren met het feit dat de heer Marinus raadslid was.

Verder verklaren twee van de aanwezige beleidsmedewerkers tegen onderzoekers dat tijdens het gesprek door hen is aangegeven dat de heer Marinus als raadslid op moest passen voor eventuele belangenverstrengeling. De heer Marinus gaf hierop volgens hen aan dat als Springth succesvol zou zijn hij een keuze moest gaan maken ten aanzien van zijn raadslidmaatschap.

Volgens de twee beleidsmedewerkers zag iedereen die aan het gesprek deelnam in dat het een tijdelijke situatie was die niet kon voortduren. Als Springth een succes zou worden, dan moest door de heer Marinus een keuze worden gemaakt tussen het raadslidmaatschap en de werkzaamheden voor Springth.

Volgens de beleidsmedewerkers die onderzoekers hebben gesproken, hanteert Springth een bijzondere aanpak om mensen weer op de rit te krijgen. Cliënten kunnen dicht bij huis terecht, ze werken in teams met verschillende soorten mensen en kunnen daardoor van elkaar leren. De pilot sloot aan bij de Wmo- en Participatiewetdoelen van de gemeente Opsterland. Dit alles bij elkaar gaf de doorslag om de Springth-aanpak te proberen.

Eind februari/begin maart 2015

In deze periode vinden meerdere gesprekken plaats tussen de portefeuillehouder en diverse ambtenaren van de gemeente die betrokken zijn bij, of kennis hebben van, gesprekken tussen de gemeente en Springth. Onderstaand wordt een overzicht gegeven van deze verschillende contactmomenten en de lezingen van betrokkenen.

1. Tijdens een portefeuillesoverleg sociale zaken wordt door twee van de beleidsambtenaren, die aanwezig waren bij de gesprekken op 6 mei 2014 en 16 februari 2015, gesproken over de betrokkenheid van de heer Marinus bij Springth. Zij geven richting onderzoekers aan de wethouder te hebben geïnformeerd over de plannen van Springth en het feit dat de heer Marinus betrokken was bij Springth.

Volgens een teamleider die tevens bij het portefeuillesoverleg aanwezig was, is tijdens het overleg gesproken over het project van Springth. Hij geeft aan dat het met name is gegaan over de inhoud van de pilot en niet zozeer over de betrokkenheid van de heer Marinus. Hij geeft aan dat vermoedelijk ook wel zijdelings genoemd zal zijn dat de heer Marinus een rol speelt bij de pilot. De aanwezigheid van de heer Marinus bij gesprekken met de gemeente is volgens de teamleider niet besproken.

De portefeuillehouder verklaart in het voorjaar van 2015 kennis te hebben genomen van het conceptplan van Springth. Dit zou volgens de portefeuillehouder goed tijdens een portefeuillesoverleg geweest kunnen zijn. Volgens hem hebben diverse ambtenaren hem verteld de werkwijze van Springth een interessante werkwijze te vinden en in gesprek te zijn met Springth. De portefeuillehouder geeft aan op dat moment op de hoogte geweest te zijn van het feit dat Springth het bedrijf is van de vrouw van de heer Marinus. Verder zegt hij niet op de hoogte geweest te zijn van het feit dat ambtenaren van de gemeente gesprekken voerden met de heer Marinus.

2. Een andere ambtenaar verklaart tegenover onderzoekers tijdens een portefeuillesoverleg de vraag gesteld te hebben of het wel handig is een pilot aan te gaan met het bedrijf van de vrouw van een raadslid.
3. In dezelfde periode komt een andere teamleider ter ore dat tussen ambtenaren van de gemeente en Springth gesprekken worden gevoerd over werkzaamheden die mogelijk door Springth uitgevoerd zouden worden. Deze teamleider verklaart tegenover onderzoekers in een bilateraal overleg met de portefeuillehouder aangegeven te hebben dat het helemaal niet kan dat een raadslid initiatieven bij de gemeente onder de aandacht brengt en gesprekken met de gemeente hierover voert. Hij verklaart tegen de portefeuillehouder te hebben gezegd dat je hier als gemeente helemaal niet aan moet beginnen.
4. Even later vindt volgens dezelfde teamleider een gesprek plaats waarbij in ieder geval aanwezig zijn de portefeuillehouder en een beleidsmedewerker die aanwezig is bij de gesprekken met Springth. Volgens de teamleider is toen gesproken over mogelijke werkzaamheden die Springth uit zou kunnen voeren voor de gemeente. Daarnaast is het gegaan over Springth en over de rol van het raadslid Marinus bij Springth. Volgens de

teamleider is door hem tijdens dit gesprek meermaals naar voren gebracht dat het volgens hem niet verstandig is om een overeenkomst aan te gaan met het bedrijf waar een raadslid bij betrokken is, of daarover gesprekken met een raadslid te voeren. Volgens de teamleider is daarop door de portefeuillehouder aangegeven dat het raadslid Marinus een keuze zou gaan maken tussen zijn raadswerkzaamheden en werkzaamheden voor Springth als de pilot echt succesvol zou zijn.

De portefeuillehouder kan zich niet herinneren dat dit gesprek heeft plaatsgevonden.

5. Een andere derde teamleider van de gemeente verklaart tegenover onderzoekers zeker een keer bij een portefeuillehoudersoverleg te hebben gezeten dat Springth ter sprake kwam. Dit was vermoedelijk in februari/maart 2015. Hij verklaart toen de vraag te hebben gesteld of het wel handig is een pilot aan te gaan met het bedrijf van de vrouw van een raadslid. Volgens hem was de lijn van de portefeuillehouder en beleidsambtenaren dat de pilot binnen de bestuurlijke aanbesteding paste en het daarom kon. De teamleider kan zich niet herinneren dat tijdens dit portefeuillehoudersoverleg door ambtenaren melding is gemaakt van aanwezigheid van de heer Marinus bij gesprekken met de gemeente.

26 februari 2015

De portefeuillehouder ontvangt een verzoek van de heer Marinus om een gesprek aan te gaan over de overname van groenwerkzaamheden van het gemeentebedrijf.

De portefeuillehouder verklaart tegenover onderzoekers in deze periode rond te zijn gaan vragen in zijn organisatie over het optreden van de heer Marinus. De portefeuillehouder geeft aan toen van een aantal ambtenaren gehoord te hebben dat de heer Marinus hen aan het benaderen was en “*op de nek zat*” met allerlei plannen. De portefeuillehouder geeft aan dat het toen voor hem duidelijk was dat de heer Marinus met een plan bezig was.

3 maart 2015 (15.30 uur – 16.30 uur)

Naar aanleiding van het verzoek van de heer Marinus van 26 februari vindt een gesprek plaats tussen de heer Marinus, de portefeuillehouder en twee ambtenaren van de gemeente. Een van deze ambtenaren was ook aanwezig bij eerdergenoemde gesprekken van 26 mei 2014 en 16 februari 2015.

De portefeuillehouder geeft aan richting onderzoekers voordat hij het gesprek met de heer Marinus aanging te hebben geweten van het bestaan van het conceptplan Springth en op de hoogte te zijn van enige betrokkenheid van de heer Marinus bij Springth.

De portefeuillehouder geeft over dit gesprek aan dat hij vermoedde dat een politiek motief van de partij van de heer Marinus hieraan ten grondslag lag. Gaandeweg het gesprek ontstond bij hem echter de gedachte dat er geen sprake was van een politiek motief maar dat de heer Marinus de uitvoering van groenwerkzaamheden door de dorpen wilde laten doen in plaats van door het gemeentebedrijf. Volgens de portefeuillehouder opperde de heer Marinus tijdens het gesprek dat groenwerkzaamheden van de gemeente door derden uit de dorpen konden worden overgenomen. Tijdens het gesprek is volgens de portefeuillehouder het woord Springth niet genoemd. De

portefeuillehouder geeft aan tijdens dit gesprek te hebben gezegd dat wat de heer Marinus voorstelde niet kon omdat dit ten koste zou gaan van de werkgelegenheid bij het gemeentebedrijf.

De heer Marinus verklaart tegen onderzoekers zich te herinneren in maart 2015 met de portefeuillehouder te hebben gesproken over het overhevelen van groenonderhoud naar de dorpen van Opsterland. De insteek van het gesprek was volgens de heer Marinus om te praten over goedkopere alternatieven voor het gemeentebedrijf. Tijdens het gesprek heeft hij volgens hem aangegeven dat onderhoud van het groen meer door de dorpen zelf moet worden gedaan in plaats van door het gemeentebedrijf.

De aanwezige beleidsmedewerker verklaart tegen onderzoekers dat hij zich kan herinneren dat is gesproken over groenwerkzaamheden in het algemeen en de manier van uitvoering daarvan. Volgens de ambtenaar zijn pas later tussen Springth en het gemeentebedrijf gesprekken gevoerd om af te stemmen welke werkzaamheden specifiek in het project Springth zouden passen. Dit is niet tijdens dit gesprek aan de orde gekomen.

3 maart 2015 (18.22 uur)

De heer Marinus stuurt een mail naar een van de ambtenaren die aanwezig was tijdens het gesprek op diezelfde dag: *“Zoals beloofd hierbij het Springthplan. Je hebt vast wel gemerkt dat ik er nogal enthousiast over ben. En ik niet alleen, maar ook de drie vrouwen die deze kar willen trekken. We gaan er hard aan trekken om er een succes van te maken. We hopen daarbij op jullie steun. groetvansikke”*

3 maart 2015 (22.35 uur)

Later op die avond stuurt de heer Marinus nog een mail aan diezelfde ambtenaar: *“Nog even... Het zou natuurlijk prachtig zijn wanneer we met het dorpsteam Nij beets zouden kunnen onderhouden. Dus al het maaiwerk en het groenonderhoud.*

Op die manier zet je de nieuwe verantwoordelijkheden van de gemeente (de 3 decentralisaties) in als support van de participerende samenleving. Het zou een unieke pilot kunnen worden, die de gemeente een hoop informatie oplevert om in de toekomst verantwoorde keuzes te kunnen maken.

Nou ja, ik kan wel proberen je te overtuigen, maar het moet vanuit het gemeentebedrijf ook kunnen en passen. Dat laatste realiseren wij ons ook.

Groetvansikke”

De heer Marinus verklaart tegen onderzoekers dat de bedoeling van deze mail was om te bewerkstelligen dat door Springth mensen een seizoen het onderhoud in Nij Beets gedaan zou kunnen worden. Dit zou de gemeente in staat stellen te beoordelen of Springth in staat zou zijn dit tot een goed einde te brengen.

21 mei 2015

Springth krijgt de eerste cliënt doorverwezen vanuit Werk & Inkomen, dus in het kader van de pilot. Op dit moment is nog geen sprake van een schriftelijke pilotovereenkomst.

Tot op heden (d.d. 26-02-2016) zijn in totaal acht cliënten in het kader van de pilot doorverwezen naar Springth.

27 mei 2015

Omdat volgens de heer Marinus een ambtenaar hem dat aanraadde, stuurt de heer Marinus een mail aan de portefeuillehouder. Onderstaand is deze mail integraal weergegeven.

“Hallo Wytze,

Vandaag probeerde ik je bereiken. Dat lukte even niet. Het kan ook via de mail denk ik.

Ik mail even als betrokkene bij Springth. Met (ambtenaar)⁴ een tijd geleden gesproken over het onderhoud van het kerkhof in Nij beets. (ambtenaar)⁵ heeft dat bij jou en (ambtenaar)⁶ neergelegd. (ambtenaar)⁷ heeft vorige week geïnformeerd in het gemeentebedrijf. Volgens (ambtenaar)⁸ ligt de vraag bij jou en neem jij daarover een besluit. Vandaar dat ik nu bij jou aan de bel trek. Als wij het onderhoud deels of helemaal overnemen, gaan we uit van een richtprijs die om en nabij de helft van de huidige kosten zal liggen. Ik zou dit graag met (ambtenaar)⁹ of iemand anders die daar werkelijk over gaat, willen bespreken. Maar dat kan alleen als jij dat fiatteert. Kortom, hoe sta je hier in?

Verder kan ik je melden dat er momenteel 4 mensen vanuit de kaartenbak bij ons aan de slag zijn. Samen vullen ze wekelijks 14 dagdelen. Voor alle 4 is een ondersteunings- en ontwikkelplan gemaakt. Van tenminste twee is de arbeidsmatige dagbesteding direct gericht op uitstroom.

Even over Springth. De vergoedingen die we vragen voor dagbesteding en begeleid werken zijn lager dan de marktprijzen. Dat kan omdat we werk doen waar gedeeltelijk voor wordt betaald. Met andere woorden, de aan het werk gerelateerde kosten die we maken, worden grotendeels door de medewerkers terug verdiend. Daardoor kunnen we de dagbestedingstarieven laag houden. De plantsoentjes in Beets en Terwispel doen we nu gratis voor de gemeente. Daardoor heeft de gemeente hier geen kosten aan. We doen dit om te laten zien dat het plan werkt. In alle andere gevallen zullen we een tarief vragen, wat aanmerkelijk lager ligt dan gebruikelijk. Op deze manier heeft de gemeente er twee keer voordeel bij. Zowel op de onderhoudskosten van het groen als op de kosten voor arbeidsmatige dagbesteding, kan er zodoende worden bespaard.

Verder wijs ik je graag op www.springth.nl of naar www.facebook.com/springth

Groetvansikke”

28 mei 2015

⁴ Geanonimiseerd

⁵ Idem

⁶ Idem

⁷ Idem

⁸ Idem

⁹ Idem

Tijdens het portefeuillehoudersoverleg gemeentebedrijf heeft de portefeuillehouder de inhoud van de e-mail van 27 mei 2015 van de heer Marinus aan de orde gesteld. Afgesproken is dat het gemeentebedrijf zorgt voor verdere afhandeling van de mail. Volgens de portefeuillehouder is afgesproken de volgende punten naar de heer Marinus te benadrukken.

- Op verzoek van de raad wordt gewerkt aan een notitie toekomst gemeentelijke begraafplaatsen. En zolang er geen nieuw beleidskader door de raad is vastgesteld, geldt het oude regime. Hiervoor zijn de door de raad vastgestelde kaders:
 - De in de begroting afgesproken bezuinigingen.
 - Het geldende beeld-kwaliteitsplan.Dit betekent dat er zeker geen financiële ruimte is voor nieuwe initiatieven.
- Het uitvoeren van werk in de openbare ruimte door Springth, zo was eerder al afgesproken, zou om niet (onbetaald) gebeuren. Hier wijken we niet van af.
 - Verder mag er bij deze werkzaamheden geen sprake van verdringing zijn.
 - En het door Springth uitgevoerde werk mag alleen werkzaamheden bevatten welke anders niet zouden gebeuren.

29 mei 2015

Er is telefonisch contact tussen de portefeuillehouder en de heer Marinus.

De portefeuillehouder geeft aan de heer Marinus met zijn verzoek van 27 mei te hebben doorverwezen naar het gemeentebedrijf.

2 juni 2015 (15.58 uur)

Een medewerker van het secretariaat van het gemeentebedrijf stuurt een mail aan de heer Marinus met daarin de volgende passage: *“Dag Sikke, Naar aanleiding van jou mail aan Wietze Kooistra (27 mei) mbt Springth, nodig ik je uit voor een overleg. Ivm drukke agenda’s en aansluitend de vakanties kom ik op deze dag/tijdstip. Bij het overleg zullen waarschijnlijk 4 ambtenaren¹⁰ en 1 teamleider¹¹ zijn. Mocht je nog vragen hebben dan kun je mij via onderstaande gegevens bereiken.”*

2 juni 2015 (16.39 uur)

In reactie op bovenstaande mail stuurt de heer Marinus het volgende antwoord: *“Je mail verbaast me een beetje. Met Wietze had ik besproken dat ik contact op zou nemen met (ambtenaar)¹² en/of iemand anders van het gemeentebedrijf Het gaat om het onderhoud van het kerkhof in Nij Beets. Dat is een klus die nu al zou kunnen starten. 25 augustus is vanuit deze optiek wel heel erg laat. Dat is pas over ruim 10 weken. Daarbij moet je bedenken dat we het mogelijke onderhoud van het kerkhof al op een veel eerder tijdstip hebben besproken. Ik wil toch voorstellen of er niet een eerder*

¹⁰ Geanonimiseerd

¹¹ Idem

¹² Idem

tijdstip te bedenken is. Op 25 augustus is het onderhoudsseizoen al voor een groot deel voorbij. Mogelijk kan het gesprek met minder mensen plaats vinden, zoals in eerste instantie met Wietze is besproken. Ik hoor graag van je. Met een vriendelijke groet namens de mensen van Springth, Sikke Marinus"

3 juni 2015 (13.25 uur)

Een medewerker van het secretariaat stuurt bovenstaande mailwisseling door aan een teamleider. Hierop stuurt de teamleider een mail aan de heer Marinus met daarin de volgende passage: *"Uw mail en uw verzoek heb ik (...) besproken met Wietze Kooistra.*

Zoals u eerder bent bijgepraat door (ambtenaar)¹³ kunnen jullie vanuit Springth wel in gesprek over het te verrichten onderhoud bij de begraafplaats, maar daar staat dan geen concrete betaling tegenover. Het zou "om niet" moeten plaatsvinden. (...) Deze redenering geldt evenzo de tractiemiddelen. De eventuele door Springth te verrichten werkzaamheden zijn dan een "gratis plus" op het door de gemeenteraad vastgestelde kwaliteitsniveau van het beeldkwaliteitsplan.

Zowel ik als een aantal betrokken beleidscollega's willen wel met u in gesprek wat we eventueel voor de toekomst voor elkaar kunnen betekenen. Ook voor de gemeente is het beleidsmatig nog een puzzel hoe we een en ander in het kader van de Participatiewet zouden kunnen oppakken. Concrete uitgewerkte voorstellen zullen dan ook (waarschijnlijk) niet eerder vanaf 2017 gelden. Immers, we zijn nu bezig een sluitende begroting voor 2016 voor elkaar te krijgen. Vandaar dat ik een afspraak in augustus 2015 wel een goede start vind (en niet te laat).

Ik hoop u met bijgaande voldoende te hebben geïnformeerd. Ik zal ook Wietze Kooistra van onze mailwisseling kennis doen.

PS tenslotte wijs ik u nog op het feit (en hier lopen uw functies wat in elkaar over) dat we met de gemeenteraad van Opsterland hebben afgesproken dat we/het college een discussienotitie Begraafplaatsen naar de raad sturen (2de kwartaal 2015). De uitkomsten van die te voeren discussie in de raad, kunnen weer van invloed zijn op het wel/niet verder samen denken in oplossingen v.w.b. beheer openbare ruimte en Participatiewet."

3 juni (14.03 uur)

De heer Marinus reageert als volgt op bovenstaande mail: *"Het is nu inderdaad zo dat we de plantsoentjes in Nij Beets en Terwispel om niet doen. Echter veel meer om niet doen zit er voor ons gewoon niet in. Gratis een heel kerkhof verzorgen is een hap teveel van het goede. Zoals u misschien weet, draait Springth op twee inkomensbronnen. We ontvangen in het algemeen een vergoeding voor het werk wat we doen en we ontvangen een vergoeding voor de begeleiding van de mensen die we onder onze hoede hebben. Door een (in verhouding geringe) vergoeding te vragen voor onze werkzaamheden, kunnen we de bedrijfsapparatuur, de bedrijfskleding en de veiligheidsschoeisel aanschaffen en onderhouden. Daardoor kunnen we werken met een laag*

¹³ Geanonimiseerd

begeleidingstarief. Voor de gemeente betekent dit dat we zowel de begeleiding als onderhoudswerkzaamheden goedkoop uit kunnen voeren.

In Nij Beets en Terwispel zorgen we voor de gratis plus. Bovendien hoeft daardoor het reguliere onderhoud aan de perkjes nu niet meer door het gemeentebedrijf te worden gedaan. Een plus en een besparing voor de gemeente dus. We doen dit om te laten zien dat onze insteek vruchtbaar kan zijn.

Uiteraard willen we graag met u en uw collega's over toekomstige mogelijkheden praten. Ik weet dat onze insteek afwijkt van wat gebruikelijk is tot nu toe. Dat er niet van vandaag op morgen verandert kan worden, snap ik ook. Ik zou, en dat is al vast een voorschotje op ons gesprek, onze werkzaamheden graag in willen passen bij de ontwikkelingen van het gemeentebedrijf. Dus niet dubbelop. We zouden eventueel werkzaamheden over kunnen nemen als er bijvoorbeeld buitendienstmedewerkers vertrekken en/of als er nieuw materieel moet worden aangeschaft.

Nu ik uw insteek begrijp, kan ik het helemaal eens zijn met onze afspraak in augustus 2015.

Tenslotte mijn dubbele petten. Over zaken waar ik in het veld bij betrokken ben(en dat is meer dan Springth) gedraag ik me politiek monddood. Dat kan en moet ook niet anders. Als u er op enige manier tegen aanloopt en kritiek heeft op mijn functioneren, dan hoor ik dit graag. Dan zal ik mogelijk moeten kiezen en dat ook doen. Hoe dan ook, mijn politieke betrokkenheid bij mag mijn betrokkenheid bij Springth niet in de weg staan en andersom ook niet. Ik vraag dan ook altijd aan een ieder die met mij van doen heeft, om me bij de les te houden.

Ik hoop hoe dan ook op een mooie samenwerking,

Met een vriendelijke groet van Sikke Marinus"

14 juni 2015

Een teamleider stuurt het conceptplan Springth aan zijn teamleider met het verzoek te beoordelen of de in het plan genoemde tarieven redelijk zijn ten opzichte van andere aanbieders.

Deze teamleider verklaart tegen onderzoekers mondeling aan zijn leidinggevende te hebben gemeld dat de heer Marinus op enige manier betrokken is bij Springth. Deze verklaring wordt richting onderzoekers bevestigd door genoemde leidinggevende.

18 juni 2015

De burgemeester brengt een kennismakingsbezoek aan de heer Marinus. Tijdens dit bezoek vertelt de heer Marinus over Springth, een initiatief van zijn vrouw. Ook geeft hij aan zelf als vrijwilliger bij het bedrijf betrokken te zijn. Hij geeft tegenover de burgemeester aan dat zijn vrouw eigenaar is van het bedrijf en hijzelf af en toe adviseert over individuele cliënten.

Tijdens het kennismakingsbezoek met de heer Marinus is door de burgemeester besproken hoe de werkzaamheden van de heer Marinus zich verhouden tot zijn rol als raadslid. Zij heeft aangegeven dat er sprake is van een mogelijke schijn van belangenverstremgeling nu de heer Marinus werkzaamheden uitvoert voor een bedrijf dat een overeenkomst heeft met de gemeente.

Kort na 18 juni 2015

De burgemeester brengt de verantwoordelijk portefeuillehouder op de hoogte van het kennismakingsbezoek aan de heer Marinus. De aanleiding hiervoor is niet de rol van de heer Marinus bij Springth maar het feit dat de burgemeester bij Springth langs was geweest. De burgemeester vertelt de portefeuillehouder het bedrijf van mevrouw Marinus te hebben bezocht maar dat van een officieel werkbezoek geen sprake was.

25 juni 2015

De leidinggevende die op 14 juni 2015 het conceptplan Springth (d.d. 18 oktober 2014) van de teamleider heeft ontvangen, constateert dat de naam van de heer Marinus op het conceptplan staat en dat er sprake is van een zekere betrokkenheid van de heer Marinus. Hij maakt hiervan melding bij de gemeentesecretaris en stuurt op 25 juni 2015 het plan door naar de gemeentesecretaris.

3 juli 2015

De gemeentesecretaris stuurt het conceptplan dat hij op 25 juni 2015 heeft ontvangen van de leidinggevende door aan het bestuurssecretariaat met de mededeling: *“Voor werkoverleg Ellen-Koen”*.

6 juli 2015

Tijdens het werkoverleg met de burgemeester meldt de gemeentesecretaris dat het mailadres van de heer Marinus op de voorkant van het document van Springth staat. Afgesproken wordt dat de gemeentesecretaris dit nader uit zal zoeken en hier na hun beider zomervakanties op terug zal komen.

20 juli 2015

Er vindt een gesprek plaats tussen drie ambtenaren, waaronder twee beleidsmedewerkers, de heer Marinus en een vennoot van Springth. Dit gesprek is op initiatief van de gemeente gepland om de inhoud en contouren van de pilotovereenkomst te bespreken.

De aanwezige beleidsmedewerkers verklaren tegenover onderzoekers tijdens dit gesprek aangegeven te hebben dat ze voornemens zijn een officiële pilot te beginnen. Zij verklaren verder dat tijdens het gesprek de condities worden besproken waaronder de pilot plaats zou kunnen vinden. Er is gesproken over de inhoud en contouren van de uiteindelijke pilotovereenkomst.

Over de rolverdeling tijdens het gesprek verklaren de beleidsmedewerkers tegenover onderzoekers dat de heer Marinus de lead had en hij optrad als medevertegenwoordiger van Springth.

De heer Marinus verklaart tegen onderzoekers dat tijdens dit gesprek praktische afspraken zijn gemaakt over de aanpak van Springth. Tijdens dit gesprek is volgens hem niet gesproken over een pilot. De heer Marinus verklaart ook tijdens het gesprek van 20 juli 2015 aangegeven te hebben raadslid te zijn en daarom met een dubbele pet aan tafel te zitten. Hij geeft aan dat daar door de ambtenaren geen bezwaar tegen werd gemaakt. De heer Marinus verklaart verder tijdens dit gesprek niet veel te hebben gezegd.

24 juli 2015

Een beleidsmedewerker die aanwezig was tijdens het gesprek van 20 juli 2015 stuurt een afsprakenlijst naar de heer Marinus. Hierin staan de volgende afspraken:

- Afgesproken wordt een tarief van € 27,26 per dagdeel te hanteren volgens de bedragen als opgenomen in de Wmo-tarieflijsten. Begeleiding/jobhunting/coaching ook op die manier.
- Afgesproken wordt uit te gaan van gemiddeld 4 dagdelen per cliënt voor maximaal 8 klanten. Dit wordt ons werkbudget.
- Afgesproken wordt dat eerder dan 1 april er duidelijkheid moet komen over het wel of niet voortzetten van het project, en over de al dan niet geldende nieuwe voorwaarden. Daarom wordt de overeenkomst aangegaan tot eind december. In december vindt een evaluatie plaats.
- Mogelijkheden bijzondere bijstand wordt met consultants besproken.
- Mogelijkheden opleiding: dit hoort bij ons instrumentenpalet. Bespreken met klantmanager indien aan de orde. Gezamenlijk wordt meerwaarde en noodzaak besproken. Eventuele kosten voor opleiding rechtstreeks voor die opleiding bedoeld.
- Met consultants wordt besproken of ondersteuningsplan deel uit kan maken van PvA en wat de afhandeltermijn is. Gemeente geeft aan wat in ieder geval in de aanpak naar voren moet komen.
- Vervallen begeleidingsuren vanwege ziekte worden in principe niet vergoed, maar met een collega wordt besproken binnen de gemeente hoe we hier mee om gaan.
- Met de consultants wordt besproken welke afspraken we maken over kandidaten die niet op komen dagen.
- Er komt een overeenkomst voor deze pilot waarin de gemaakte afspraken worden geformaliseerd. Ook komt er een werkproces, dit zorgt voor duidelijkheid bij alle betrokkenen. Onderdeel is o.a. aanleveren kandidaten en motivatie, hoe ziet een PvA er uit, afspraken over volgorde van zaken, en afspraken over onderlinge communicatie. Het werkproces wordt met Springth besproken.

Voor zover relevant worden bovenstaande afspraken opgenomen in de pilotovereenkomst.

12 augustus 2015

Door de heer Marinus wordt een mail naar zeven ambtenaren van de gemeente Opsterland gestuurd die op een of andere wijze betrokken zijn bij Springth. In de mail nodigt hij, namens Springth, deze ambtenaren uit voor een etentje. Deze mail bevat de volgende passage:

“Mensen bij Springth werken niet alleen hard in het groen, etc. Ze worden ook uitgenodigd hun andere talenten te laten zien. Na een door hen georganiseerd museum- en een tuinbezoek staat er nu een etentje op het programma. Donderdag 27 augustus vanaf ongeveer 17.00 uur. Onze medewerkers (...) vertelden op enig moment dat ze goed kunnen koken. Dat gaan ze op 27 augustus bewijzen. Alle medewerkers, begeleiders en andere betrokkenen worden daar bij

uitgenodigd. Op speciaal verzoek van onze medewerkers zijn jullie van harte welkom. Het etentje vindt plaats aan de (...), het vestigingsadres van Springth.

Het etentje is ook bedoeld als afscheid van onze medewerker (...). (Deze medewerker)¹⁴ heeft een baan gekregen bij (...) in Gorredijk.

In verband met de inkopen horen we graag van jullie of je wel of niet aanwezig bent.

Met een vriendelijke groet namens de mensen van Springth,

Sikke Marinus"

Medio augustus 2015

Een teamleider krijgt van een medewerker uit zijn team de mededeling dat diegene samen met collega's is uitgenodigd voor een etentje bij Springth. In overleg met een collega teamleider wordt besloten niet op de uitnodiging in te gaan.

Vervolgens maakt genoemde teamleider melding van de uitnodiging bij zijn afdelingshoofd. Het afdelingshoofd maakt hier vervolgens melding van bij de gemeentesecretaris.

20 augustus 2015

Er vindt een telefoongesprek plaats tussen de burgemeester en de heer Marinus. Daarin vertelt de burgemeester dat ze wil dat de heer Marinus een gesprek voert met de griffier over zijn rol bij Springth, in de zin van het als vrijwilliger begeleiden van cliënten, en de mogelijke schijn van belangenverstrengeling die dit met zich meebrengt.

Op verzoek van de heer Marinus wordt afgesproken dat ook de gemeentesecretaris deel zal nemen aan het gesprek.

23 augustus 2015

Naar aanleiding van een uitnodiging voor een gesprek van een teamleider aan Springth, van 3 juni 2015, stuurt een van de vennoten van Springth een mail naar de beleidsmedewerker van de gemeente die bij het gesprek aanwezig zal zijn. Hierin schrijft ze onder andere het volgende: "*Nu u van plan bent om de samenwerkingsovereenkomst te bespreken, is Sikke Marinus eigenlijk niet de juiste persoon om bij dit gesprek te zitten. Uiteindelijk ben ik degene die de overeenkomst ondertekent.*"

24 augustus 2015

De burgemeester verzoekt de griffier de werkzaamheden van de heer Marinus bij Springth te beoordelen aan de hand van de integriteitscode van de raad. Verder verzoekt de burgemeester de griffier uit te zoeken of er sprake is van belangenverstrengeling of een verboden handeling.

¹⁴ Geanonimiseerd

Door de griffier wordt contact gezocht met een collega-griffier. Deze griffier adviseert om het voor te leggen aan de VNG.

25 augustus 2015

De griffier toetst de betrokkenheid van de heer Marinus aan de Gemeentewet en de Gedragscode voor bestuurders Opsterland. Hieruit komt volgens haar naar voren dat sprake is van een mogelijke schijn van belangenverstrengeling.

Daarnaast stelt de griffier de vraag aan de VNG of de werkzaamheden van de heer Marinus strijdigheid opleveren met de Gemeentewet. De vraag van de griffier aan de VNG luidt als volgt:

Een (klein) bedrijf verzorgt (ikv participatiewet) begeleiding van werklozen naar werk zorgt voor zinvolle dagbesteding. Gemeente sluit hiervoor contract af met bedrijf.

- Kan in zo'n geval een raadslid als begeleider werken voor het bedrijf?
- Raadslid is geen (mede) eigenaar van het bedrijf maar voert indirect wel werk uit voorgemeente. Valt dit onder de verboden handelingen van artikel 15 gemeentewet?

26 augustus 2015

Er vindt een gesprek plaats tussen de gemeentesecretaris, de griffier en de heer Marinus. In dit overleg is volgens gemeentesecretaris en griffier gesproken over de grens tussen het als vrijwilliger betrokken zijn en het onverenigbaar worden van die betrokkenheid met het raadslidmaatschap. Daarnaast is door de griffier de mogelijke schijn van belangenverstrengeling aangestipt in het gesprek. Tijdens het gesprek wordt afgesproken dat in verband met de schijn van belangenverstrengeling de heer Marinus zich niet meer op het gemeentehuis zal laten zien als vertegenwoordiger van Springth.

Verder wordt tijdens dit gesprek aangegeven dat door de gemeente wordt uitgezocht of het werk van de heer Marinus voor Springth, in de zin van het af en toe als vrijwilliger begeleiden van cliënten van Springth, formeel-juridisch door de beugel kan.

Afgesproken wordt dat de heer Marinus voor 1-1-2016 een keuze zal maken over het al dan niet aanblijven als raadslid. De keuze om dit voor het einde van het jaar te doen, is aan de zijde van de gemeente ingegeven door het feit dat in december 2015 een tussenevaluatie van de pilot zou plaatsvinden en duidelijk zou worden of de pilot een succes was en definitief zou worden. De heer Marinus zou dan afgewogen een besluit kunnen nemen of hij zijn raadslidmaatschap op wilde geven.

De heer Marinus verklaart tegen onderzoekers dat voor hem tijdens het gesprek al vaststond dat hij voor 1 januari 2016 zou stoppen als raadslid. De reden hiervoor was zijn afnemende gezondheid. Voor de heer Marinus speelde op dat moment de keuze tussen Springth en het raadswerk geen rol omdat hij toch al zou stoppen. Hij verklaart dit ook tijdens het gesprek te hebben aangegeven.

28 augustus 2015

De VNG komt met het antwoord op de vragen van de griffier. De VNG geeft aan dat geen sprake is van een verboden handeling van de heer Marinus. In het antwoord staan de volgende passages:

“Als ik het goed begrijp, dan heeft het betreffende raadslid een reguliere baan bij een bedrijf dat de Participatiewet voor uw gemeente uitvoert. De gemeente heeft hiertoe een overeenkomst gesloten met dit bedrijf.

(...)

Ervan uitgaande dat het betrokken raadslid een reguliere baan vervult bij het bedrijf dat voor uw gemeente de Participatiewet uitvoert, betekent niet dat het raadslid is opgetreden als vertegenwoordiger of adviseur ten behoeve van dit bedrijf ter verkrijging van de betreffende overeenkomst tussen dit bedrijf en uw gemeente. Om die reden meen ik dat er geen sprake is van een verboden handeling zoals bedoeld in artikel 15 lid 1 onder c Gemeentewet.”

De heer Marinus verklaart tegen onderzoekers dat de antwoorden van de VNG leidend zijn geweest voor zijn verdere handelen.

31 augustus 2015 (1)

Er vindt een gesprek plaats tussen vier ambtenaren van de gemeente en de vennoten van Springth. Het gesprek is een uitvloeisel van het mailverkeer van 2 en 3 juni 2015 tussen de heer Marinus en de gemeente.

Twee van de aanwezige ambtenaren die onderzoekers hebben gesproken, verklaren dat de centrale vraag tijdens dit gesprek was hoe het tot dan toe gaat met de pilot en wat het gemeentebedrijf en Springth in de nabije toekomst voor elkaar zouden kunnen betekenen.

Volgens de vennoten is tijdens deze afspraak de inhoud van de pilotovereenkomst besproken.

31 augustus 2015 (2)

De griffier stuurt het antwoord van de VNG op haar vraag van 25 augustus 2015 door naar de burgemeester.

11 september 2015

Er is een gesprek tussen de burgemeester en de heer Marinus. In dat gesprek worden de uitkomsten van de toets door de VNG op formeel-juridische strijdigheid van de activiteiten van de heer Marinus voor Springth besproken. Verder wordt door de burgemeester de afspraak herbevestigd dat de heer Marinus in december 2015 een keuze zal maken tussen zijn werkzaamheden voor Springth en zijn raadslidmaatschap. Tijdens het gesprek vertelt de burgemeester verder aan de heer Marinus dat ze het presidium in zal lichten over zijn betrokkenheid bij Springth.

15 september 2015

Het college besluit in te stemmen met de uitvoer van de pilot Springth en in te stemmen met de conceptovereenkomst pilot Springth. Dit besluit wordt opgenomen op de openbare besluitenlijst.

Tijdens de collegevergadering waarin het besluit werd genomen over de pilot Springth, brengt de burgemeester twee zaken naar voren. Ten eerste dat de heer Marinus als vrijwilliger betrokken is bij Springth en zijn werkzaamheden volgens de VNG juridisch gezien geen verboden handeling

opleveren. Ten tweede dat mogelijk sprake is van een schijn van belangenverstrengeling. Door de burgemeester wordt aangegeven dat de heer Marinus in december 2015 een keuze zal maken tussen zijn raadslidmaatschap en zijn werkzaamheden voor Springth. Tot slot vertelt de burgemeester het presidium over een en ander in te gaan lichten.

Na afloop van de collegevergadering wordt door het college een persbijeenkomst gehouden waar melding wordt gemaakt van de overeenkomst met Springth.

25 september 2015

De gemeente en (de vennoten van) Springth ondertekenen de pilotovereenkomst. De overeenkomst gaat met terugwerkende kracht in per 1 mei 2015 en loopt tot 1 april 2016. De reden dat de overeenkomst met terugwerkende kracht ingaat, is dat op 21 mei 2015 de eerste cliënt naar Springth is doorverwezen.

De inhoud van de overeenkomst is gebaseerd op het plan Springthplan(k) Opsterland en daaropvolgende gesprekken tussen vertegenwoordigers van de gemeente en Springth. In de overeenkomst is onder andere vastgelegd dat deze in december 2015 geëvalueerd zal worden. Na afsluiten van de overeenkomst vinden regelmatig voortgangsgesprekken plaats tussen ambtenaren van de gemeente en vennoten van Springth. De heer Marinus is daar niet meer bij.

29 september 2015

De burgemeester maakt in het presidium melding van de betrokkenheid van de heer Marinus bij Springth. Zij zegt hierover het volgende: *“deze non-profit organisatie voert werkzaamheden uit voor de gemeente, namelijk begeleiden van mensen in de bijstand naar werk. Het gaat om een pilot tot december dit jaar. Springth is initiatief(mede) van de echtgenote van raadslid Sikke Marinus. Sikke Marinus voert ook werkzaamheden uit voor Springth. De voorzitter heeft e.e.a. juridisch laten uitzoeken en juridisch gezien is er geen beletsel voor deze situatie. Er is afgesproken dat na afronding van de pilot en bij het doorgaan van inhuren Springth door gemeente, Sikke Marinus een keuze maakt hoe de schijn van belangenverstrengeling te vermijden.”*

Eind 2015

Binnen de fractie van Opsterlands Belang wordt gesproken over de betrokkenheid van de heer Marinus bij Springth. Op basis van de door de heer Marinus gedeelde informatie en de beantwoording van de vragen door de VNG werd de conclusie getrokken dat de heer Marinus formeel-juridisch niets fout had gedaan.

22 december 2015

De heer Marinus deelt de burgemeester mee dat hij de raad gaat verlaten. Hij heeft zijn ontslag ingediend en verlaat eind februari de raad.

6 januari 2016

Na een bericht in de Leeuwarder Courant dat de heer Marinus een volmacht bezit om Springth te vertegenwoordigen, raadpleegt de gemeente het register van de Kamer van Koophandel. Uit de inschrijving van Springth blijkt dat de heer Marinus inderdaad een volmacht bezit.

Berenschot

Nadat bekend is geworden dat de heer Marinus als gevolmachtigde staat ingeschreven, neemt de burgemeester contact met hem op. De heer Marinus verklaart tegenover de burgemeester niet volledig gemachtigd te zijn om Springth te vertegenwoordigen. Hij geeft aan een volmacht te hebben voor kleine uitgaven tot € 100,-. Dit is opgenomen in de vennootschapsovereenkomst van Springth (d.d. 10-10-2014).

25 januari 2016

De volmacht van de heer Marinus om Springth in rechte te vertegenwoordigen wordt ingetrokken.

3. Deel 1: Analyse en beoordeling dossier Springth

3.1 Springth en het ontstaan van de pilot

V.o.f. Springth is een van de ruim 200 zorgaanbieders waarmee de gemeente Opsterland een maatwerkovereenkomst heeft gesloten voor de ondersteuning WMO en Jeugdhulp. Wij constateren dat Springth een nieuwe zorgaanbieder is van beperkte omvang. Tot nu toe zijn van de vele honderden cliënten van de gemeente, een tiental cliënten doorverwezen naar Springth. Het doel van Springth is het exploiteren van een werk-, leer- en zorgbedrijf. Van belang is te constateren dat Springth een organisatie is die mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt in de eigen dorpen verder wil helpen met als doel re-integratie.

De onderneming heeft geen betaald personeel in dienst. Al het werk wordt gedaan door de twee vennoten en de heer Marinus (als vrijwilliger) die allen een deel van de werkzaamheden uitvoeren. In de winsten van Springth delen de vennoten naar rato van de gewerkte uren per vennoot, zo blijkt uit de vennootschapsovereenkomst. De verdiensten zijn tot nu toe beperkt geweest.

Deze werkzaamheden worden verricht vanuit een bepaalde visie en overtuiging die door Springth is verwoord in een projectplan die al voor de bestuurlijke aanbesteding eind 2014 in eerste concept is opgesteld. Dit projectplan leidt bij de verantwoordelijk ambtenaren binnen de gemeente tot veel enthousiasme. De reden hiervoor is dat de gemeente in het kader van de decentralisaties en de toegenomen verantwoordelijkheden, gecombineerd met een bezuinigingsopgave, zoekende is naar nieuwe innovatieve werkwijzen. De ideeën van Springth passen volgens de ambtenaren heel goed hierbinnen.

Het plan van Springth beoordeelt de gemeente als een manier waarop een brug kan worden geslagen tussen uitvoering van de Wmo en de Participatiewet. Voor uitvoering van de Participatiewet is de afdeling Werk & Inkomen verantwoordelijk. Cliënten kunnen dicht bij huis terecht, ze werken in teams met verschillende soorten mensen en kunnen daardoor van elkaar leren. Dit alles bij elkaar geeft voor de verantwoordelijk ambtenaren de doorslag om de aanpak van Springth een kans te geven.

Er wordt daarom door ambtenaren besloten actief op zoek te gaan naar kandidaten uit de kaartenbak van de afdeling Werk & Inkomen die voor de aanpak van Springth in aanmerking komen. De ambtenaren achten het in eerste instantie niet noodzakelijk een aparte overeenkomst op te stellen omdat Springth al in het kader van Wmo en Jeugd sinds eind 2014 een overeenkomst met de gemeente heeft. Cliënten kunnen ook op basis van die overeenkomst worden doorverwezen naar Springth. Omdat echter sprake is van een nieuw soort aanpak die bovendien op het snijvlak ligt van de uitvoering van Wmo en de Participatiewet is in de zomer van 2015 besloten de afspraken met Springth vast te leggen in een aparte pilotovereenkomst. De overeenkomst wordt half september getekend en gaat met terugwerkende kracht in per 1 mei 2015. In mei 2015 was namelijk de eerste cliënt in het kader van de pilot verwezen naar Springth. De overeenkomst heeft een looptijd van elf maanden. Voor de pilot is een maximaal budget beschikbaar van € 25.000,-.

Dit is geen subsidie maar een budget dat door Springth binnen de kaders van de overeenkomst besteed kan worden aan de begeleiding van cliënten. De uitvoering van de pilot wordt blijkens de overeenkomst gemonitord door de gemeente. Cliënten worden door de gemeente aangedragen.

Het doel van de pilot is te toetsen of de aanpak van Springth werkt. Indien de aanpak succesvol is zullen in de toekomst andere zorgaanbieders door de gemeente worden uitgenodigd een zelfde aanpak te hanteren. Wij constateren wel dat Springth een voorsprong heeft op andere zorgaanbieders. Door de uitvoering van de pilot betaald door de gemeente doet Springth namelijk veel ervaring op.

3.2 Analyse en beoordeling handelwijze van de heer Marinus

Voorop staat dat de heer Marinus en de vennoten van Springth vanuit een intrinsieke motivatie mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt in de dorpen verder wil helpen. Vanuit deze motivatie is Springth opgericht. Wij constateren dat de heer Marinus niet alleen vrijwilliger is van Springth. Hij is tevens echtgenoot van één van de eigenaren van Springth. Hierdoor heeft de heer Marinus ook een belang bij Springth. Dat hij niet in gemeenschap van goederen is getrouwd doet hier geen afbreuk aan.

De heer Marinus is van oktober 2014 tot 25 januari 2016 volledig gevolmachtigd. Dit houdt in dat de heer Marinus tot 25 januari 2016 bevoegd is in naam van Springth rechtshandelingen te verrichten en zonder beperking overeenkomsten aan te gaan namens Springth. De bepalingen in het vennootschapscontract die de handelingsbevoegdheid van de vennoten van Springth beperken, doen hier in beginsel niets aan af. De heer Marinus zet zich samen met de vennoten met veel bezieling in om Springth vorm te geven. Hij voert allerlei dagelijkse werkzaamheden uit, helpt cliënten en onderhoudt contacten met de gemeente.

De heer Marinus heeft op diverse momenten in de periode mei 2014 - augustus 2015 zelf contact gelegd en overleg gevoerd met verantwoordelijk ambtenaren van de gemeente over Springth. Wij constateren dat de heer Marinus zich in deze contacten met de gemeente, die betrekking hadden op Springth, heeft gedragen als vertegenwoordiger van Springth. Deze communicatie gaat in veel gevallen niet over individuele cliënten van Springth maar over Springth zelf en over het projectplan van Springth.

De heer Marinus heeft het projectplan Springth op diverse momenten onder de aandacht gebracht van verschillende personen binnen de gemeente. Wij stellen vast dat hij op drie verschillende momenten het plan heeft gestuurd naar ambtenaren van de gemeente. Daarnaast heeft hij namens Springth meerdere malen afspraken gemaakt met de gemeente om het projectplan te bespreken. De heer Marinus heeft op deze wijze de gemeente in contact gebracht met Springth en de weg bereid voor de uiteindelijke werkzaamheden die Springth in het kader van de pilot is gaan uitvoeren.

Wij constateren dat de heer Marinus zelfstandig en met de vennoten van Springth diverse gesprekken heeft gevoerd met ambtenaren van de gemeente over uitvoering en implementatie van (het projectplan) Springth. Daarnaast heeft hij later met ambtenaren gesproken over de vorm, inhoud en contouren van wat later de pilotovereenkomst zou worden.

Tijdens deze gesprekken nam de heer Marinus namens Springth volgens verschillende gesprekspartners de lead en zit hij als vertegenwoordiger van Springth aan tafel. Een deel van de communicatie met de gemeente (bijvoorbeeld over het groenonderhoud) is erop gericht inkomsten te verwerven voor Springth.

Naast enthousiast vormgever van Springth is de heer Marinus ook al jaren raadslid. Dit is bij de betrokken ambtenaren van de gemeente algemeen bekend. De heer Marinus is ook goed bekend met veel ambtenaren en de verantwoordelijk wethouder en maakt ook gebruik van deze contacten. Wij stellen vast dat Springth hiermee een voorsprong heeft ten opzichte van andere zorgaanbieders. De heer Marinus is tijdens zijn contacten met de gemeente zowel door ambtenaren als de burgemeester als de griffier geweest op de mogelijke schijn van belangenverstremgeling van zijn dubbele rol als raadslid en vertegenwoordiger van Springth. In de loop van 2015 brengt de heer Marinus ook zelf in contacten met de gemeente de dubbele pet die hij heeft ter sprake en stelt dat hij mogelijk moet kiezen tussen zijn activiteiten voor Springth en het raadslidmaatschap. Aanvankelijk verandert dit zijn handelwijze niet. Vanaf eind augustus 2015 na (telefoon)gesprekken met de burgemeester, gemeentesecretaris en griffier over zijn dubbele petten en de mogelijke schijn van belangenverstremgeling heeft de heer Marinus geen ambtelijk en bestuurlijk contact meer onderhouden met de gemeente over Springth. Wel bleef hij actief met zijn werkzaamheden als vrijwilliger voor Springth. De voortgang en uitvoering van de pilotovereenkomst wordt besproken tussen de vennoten van Springth en de verantwoordelijk ambtenaren van de gemeente.

Wij stellen vast dat tussen mei 2014 en augustus 2015 bij de heer Marinus sprake is geweest van belangenverstremgeling. Er is namelijk sprake van vermenging tussen het publiek belang dat hij als raadslid dient en het private belang van Springth, het bedrijf van zijn echtgenote, dat hij richting de gemeente vertegenwoordigt. Dit baseren wij op de volgende feiten:

- De heer Marinus stelt zich in mailverkeer met ambtenaren van de gemeente op als vertegenwoordiger van Springth. Hij behartigt de belangen van Springth, hoewel hij er oprecht van overtuigd is dat hij ook de belangen van de gemeente dient door Springth onder de aandacht te brengen. Uit het feitenoverzicht blijken deze belangen niet altijd parallel te lopen.
- De heer Marinus maakt gebruik van zijn netwerk en invloed bij de gemeente opgebouwd als raadslid om het plan van Springth onder de aandacht te brengen van ambtenaren en de verantwoordelijk portefeuillehouder. Zo heeft hij direct mailcontact met de wethouder over werkzaamheden van Springth, vraagt hij een gesprek aan met de wethouder en wijst hij de wethouder op de financiële voordelen voor de gemeente om in zee te gaan met Springth. Hij lijkt zich op dat moment niet te beseffen dat dit niet passend is bij de heersende gedragscode integriteit voor bestuurders en wettelijke regels. Ook leidt dit een keer tot verwarring bij de wethouder of hij een gesprek heeft met de heer Marinus als raadslid of als vertegenwoordiger van Springth.

Wij stellen derhalve vast dat door deze belangenverstremgeling de heer Marinus inbreuk heeft gemaakt op de Gedragscode integriteit bestuurders Opsterland. Hierin wordt voorgeschreven dat (de schijn van) belangenverstremgeling altijd vermeden dient te worden.

Volgens de heer Marinus zelf is er geen sprake van belangenverstrengeling omdat hij zegt altijd in het algemeen belang van de gemeente te hebben gehandeld omdat het initiatief leidt tot besparingen bij de gemeente en mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt weer arbeidsfit worden gemaakt.

Ook stellen wij vast dat bij overeenkomsten na de bestuurlijke aanbesteding en de pilotovereenkomst Springth een wederpartij is geworden van de gemeente. Wij oordelen dat de heer Marinus, Springth heeft geadviseerd en vertegenwoordigd in de aanloop naar een overeenkomst met de gemeente. Dit is niet toegestaan op grond van artikel 15, eerste lid, aanhef onderdelen c en d Gemeentewet. Wij oordelen daarom dat de heer Marinus in strijd heeft gehandeld met de Gemeentewet.

3.3 Analyse en beoordeling handelwijze portefeuillehouder

Wmo, Jeugd- en jongerenbeleid, Werk & Inkomen en het beheer van de openbare ruimte vallen onder de verantwoordelijkheid van wethouder Kooistra. De portefeuillehouder was eind 2014 niet direct betrokken bij de uitvoering van de bestuurlijke aanbesteding Wmo en Jeugd. De uitvoering hiervan was gemandateerd aan ambtenaren van de gemeente.

Deze aanbesteding houdt in dat elke aanbieder die op enige wijze professionele hulp en ondersteuning levert aan inwoners, de gelegenheid heeft hiervoor een contract met de gemeente af te sluiten. Voorwaarde is dat wordt voldaan aan door de gemeente gestelde prijs- en kwaliteitseisen en dat het bedrijf staat ingeschreven in het register van de Kamer van Koophandel. Springth was een van de organisaties die zich hiervoor heeft ingeschreven. De wethouder heeft hier geen enkele directe betrokkenheid bij gehad.

Wij hebben vastgesteld dat de wethouder in de periode februari – maart 2015 op de hoogte is geraakt van gesprekken tussen de gemeente en Springth over het uitvoeren van werkzaamheden. Ook is hij dan op de hoogte van het plan van Springth, zoals verwoord in 'Springthplan(k) Opsterland'. Daarnaast is hij in die tijd op de hoogte van het feit dat Springth het bedrijf is van de vrouw van de heer Marinus en dat de heer Marinus op enige wijze betrokken is bij Springth. Verder is de portefeuillehouder op de hoogte van het feit dat de heer Marinus ambtenaren uit zijn organisatie benadert voor ondersteuning van de uitvoering van zijn plannen. Net als zijn ambtenaren is de wethouder inhoudelijk enthousiast over de ideeën van Springth.

De wethouder is in de periode februari – maart 2015 door diverse ambtenaren gewezen op de dubbele petten van de heer Marinus (raadslid en betrokkene bij Springth) en de (mogelijke) belangenverstrengeling die dit met zich mee zou brengen nu de gemeente in gesprek is en afspraken wil maken met Springth. Eén ambtenaar heeft verklaard de wethouder te hebben gemeld dat de gemeente er niet aan moet beginnen een bedrijf waarbij een raadslid betrokken is, werkzaamheden te laten uitvoeren.

Begin maart 2015 is het eerste gesprek tussen de wethouder en de heer Marinus in het bijzijn van twee ambtenaren. De wethouder ging ervan uit dat hij met de heer Marinus sprak in zijn hoedanigheid als raadslid. Belangrijk onderwerp van gesprek is het overhevelen van groenwerkzaamheden van het gemeentebedrijf naar de dorpen.

Tijdens dit gesprek wordt door de wethouder richting de heer Marinus aangegeven dat het niet mogelijk is dat derden betaalde werkzaamheden verrichten omdat dit ten koste zou gaan van de werkgelegenheid bij het gemeentebedrijf. Derden mogen wel onbetaalde werkzaamheden verrichten, de zogenaamde 'extra plus'. Later, in mei 2015 wordt de wethouder duidelijk dat het voornemen is om voor betaalde werkzaamheden cliënten van Springth in te zetten. De wethouder wordt dan namelijk per mail door de heer Marinus benaderd met de vraag of Springth tegen betaling deze werkzaamheden kan verrichten voor de gemeente. Tijdens een daaropvolgend overleg met medewerkers van het gemeentebedrijf herbevestigt de wethouder dat het niet mogelijk is dat Springth betaalde werkzaamheden verricht. Verder wordt met de medewerkers van het gemeentebedrijf afgesproken dat zij de mail van de heer Marinus in verdere behandeling zullen nemen. Daarna is er wat betreft de totstandkoming van de overeenkomst inzake de pilot van Springth geen directe betrokkenheid meer van de wethouder. Deze wordt ambtelijk in overleg met Springth vormgegeven en vervolgens in september 2015 in het college vastgesteld. In deze collegevergadering meldt de burgemeester de mogelijke schijn van belangenverstremgeling bij de heer Marinus.

Wij stellen vast dat de wethouder de problematiek inhoudelijk benadert. Het enthousiasme van de wethouder en van zijn ambtenaren voeren de boventoon. Ook constateren wij dat de wethouder Springth i.c. het raadslid niet heeft bevoordeeld en zo zijn onafhankelijkheid heeft behouden. Wat dit betreft heeft de wethouder gehandeld binnen het wettelijk kader. Wij stellen ook vast dat de wethouder het raadslid nooit heeft gewezen op de dubbele pet en de (schijn van) belangenverstremgeling die vooral duidelijk wordt als hij geld vraagt voor de werkzaamheden van Springth. Hij heeft dit niet onderkend. Daarnaast hebben verschillende ambtenaren hem gewezen op de mogelijke integriteitsrisico's door in zee te gaan met Springth en het raadslid. De wethouder heeft hier niets mee gedaan. Zo heeft de wethouder geen melding gemaakt van de betrokkenheid van de heer Marinus bij de gemeentesecretaris als hoofd van de ambtelijke organisatie en/of de burgemeester als voorzitter van de raad en het college van B&W. De wethouder heeft tijdens een gesprekje met de burgemeester medio juni 2015, waarin zij melding maakt van haar bezoek aan Springth, nagelaten te melden wat hem op dat moment bekend was over de betrokkenheid van de heer Marinus bij Springth en zijn contacten met de gemeente. Ditzelfde geldt voor de collegevergadering waar het collegebesluit over de overeenkomst met Springth over de pilot wordt genomen. Wij vinden dat de wethouder op dit gebied onvoldoende besef heeft getoond van de normen die gelden op het gebied van integriteit en inadequaaf heeft gehandeld.

3.4 Analyse en beoordeling handelwijze burgemeester en ambtelijke organisatie

Per 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor nieuwe taken op het gebied van werk, zorg en jeugd. In de aanloop naar deze zogenoemde drie decentralisaties wordt door beleidsambtenaren van de gemeente in 2014 en 2015 gesproken met verschillende zorgaanbieders, zo ook met vertegenwoordigers van Springth, waaronder de heer Marinus. Springth is een van de partijen die een standaardovereenkomst sluit met de gemeente. De ambtenaren hebben hierbij op geen enkele wijze Springth bevoordeeld.

Tijdens deze gesprekken met vertegenwoordigers van Springth waren beleidsambtenaren ervan op de hoogte dat de heer Marinus gemeenteraadslid was. De meeste ambtenaren waren zich bewust van de mogelijke schijn van belangenverstrengeling die dit met zich meebracht.

Daarnaast wordt door deze en andere ambtenaren op verschillende momenten melding gemaakt bij hun teamleiders en de portefeuillehouder van de betrokkenheid van de heer Marinus bij Springth en de mogelijke belangenverstrengeling. Hierop zijn ook door deze teamleiders vragen gesteld aan de portefeuillehouder en is in een later stadium opgeschaald naar hun direct leidinggevende en vervolgens naar de gemeentesecretaris. Positief is dat bij diverse ambtenaren sprake is geweest van een normbesef op het gebied van integriteit. Dit geldt ook voor de burgemeester die de heer Marinus in juni bij haar kennismakingsgesprek heeft gewezen op de mogelijke schijn van belangenverstrengeling en later in augustus 2015 als zij na aanhoudende signalen het initiatief neemt verder met hem hierover in gesprek te gaan. Daarna heeft zij de mogelijke schijn van belangenverstrengeling in het college en in het presidium gemeld. De gesprekken met de heer Marinus hebben effect want na augustus 2015 hebben wij geen contact meer kunnen vaststellen tussen de gemeente en de heer Marinus. Hij laat dit over aan de vennoten.

Wel valt ons op dat de ambtelijke meldingen starten in maart 2015 en dat het vervolgens enige tijd duurt voordat deze meldingen eind juni 2015 de gemeentesecretaris bereiken. Vervolgens duurt het tot half augustus 2015 voordat er daadwerkelijk actie wordt ondernomen door de burgemeester en gemeentesecretaris in de richting van het raadslid. Er vindt een gesprek plaats tussen de heer Marinus, de griffier en gemeentesecretaris om over zijn rol bij Springth te spreken en er worden vragen gesteld aan de VNG. Er wordt nagelaten eerst grondig navraag te doen bij betrokken ambtenaren. Hierdoor zijn de gestelde vragen en het gesprek gebaseerd op onvolledige en onjuiste informatie. De antwoorden op deze vragen hebben dan ook achteraf gezien weinig waarde maar spelen wel een rol bij de besluitvorming in het college aangaande de pilotovereenkomst en de voorlichting aan het presidium over de betrokkenheid van de heer Marinus bij Springth. De driehoek (burgemeester, gemeentesecretaris, griffier) is in dit opzicht volgens ons achteraf gezien te snel tot actie overgegaan en had er beter aan gedaan eerst wat beter de feiten in beeld te krijgen.

4. Deel 2: Effectiviteit integriteitsbeleid gemeente Opsterland

Dit deel van het rapport gaat over de effectiviteit van het integriteitsbeleid van de gemeente Opsterland in algemene zin bij raad en college. Specifiek onderzochte thema's zijn:

- Verrichte activiteiten sinds de laatste raadsverkiezingen
- Opvragen van informatie bij de ambtelijke organisatie
- Nevenfuncties en/of belangen
- Vertrouwelijkheid presidium

In onderstaande paragrafen geven we eerst de activiteiten, maatregelen en het wettelijk kader weer, vervolgens beschrijven we hoe hier volgens direct betrokkenen in de praktijk invulling aan wordt gegeven.

4.1 Activiteiten integriteit

In onderstaande tabel zijn de activiteiten opgenomen die sinds 1 januari 2014 in het kader van integriteitsbevordering zijn georganiseerd voor raad, college en ambtelijk apparaat.

Datum	Activiteit	Voor wie
24 maart 2014	Opgeven (on)betaalde nevenfuncties, publicatie op 30 maart 2014	Raadsleden
24 maart 2014	Afleggen eed of verklaring en belofte	Raadsleden
24 maart 2014	Gedragscode bestuurders verstrekt op usb-stick	Raadsleden
31 maart 2014	Aandacht voor gedragscode tijdens algemene introductie	Raadsleden
7 april 2014	Introductiebijeenkomst over de positie, taken en bevoegdheden van de raad, hierbij ook ingegaan op nevenfuncties, verboden handelingen	Raadsleden
19 mei 2014	Introductiebijeenkomst bestuurlijke integriteit onder leiding van BING	Raadsleden, collegeleden
9 februari 2015	Workshop raadsinstrumenten, hierbij ook aandacht geweest voor de verordening op de ambtelijke ondersteuning: do's en don'ts	Raadsleden
18 mei 2015	Workshop integriteit in De Buorskip onder leiding van Governance & Integrity. Vigerende gedragscode besproken	Raadsleden
30 september 2015	Beëdigingsbijeenkomst nieuwe werknemers	Ambtenaren
27, 28 november 2015	Heidagen college. Tijdens deze dagen is onder het onderwerp 'politieke integriteit college' aan de orde geweest. Onder leiding van Governance & Integrity Nederland	Collegeleden
13 januari 2016	Beëdigingsbijeenkomst nieuwe werknemers	Ambtenaren
Januari 2016	Update nevenfuncties raadsleden	Raadsleden

Daarnaast is nog een aantal algemene integriteit bevorderende maatregelen genomen, te weten:

Voor de Raad

- Tijdens kennismakingsafspraken van de burgemeester met raadsleden heeft zij met hen onder andere gesproken over hun nevenfuncties

Voor het college

- Binnen het college van Opsterland wordt bij het ondertekenen van declaraties gewerkt met het vierogen principe.
- Binnen het college wordt gewerkt met transparante agenda's. Collegeleden kunnen elkaar wekelijks bevragen op elkaars activiteiten.
- Binnen het college worden wekelijks uitnodigingen van collegeleden besproken. Hierbij is aandacht voor regels van integriteit.

Voor de ambtelijke organisatie

- Bij indiensttreding tekenen de medewerkers de ambtseed- of belofte (keuze Nederlands of Fries) en ontvangen ze de ambtelijke gedragscode.
- Sinds 2014/2015 wordt iedere nieuwe medewerker gevraagd een verklaring van goed gedrag te overleggen.
- Aandacht voor integriteit in de afdelings- en team overleggen
- Opgave van nevenfuncties door werknemers.

Op basis van de interviews stellen wij vast dat volgens het merendeel van de fractievoorzitters sinds de verkiezingen in 2014 voldoende aandacht is geweest voor het thema integriteit. De fractievoorzitters en collegeleden wijzen daarbij op de positieve rol die de nieuwe burgemeester hierin vervult. Al tijdens de kennismakingsgesprekken heeft zij het met hen gehad over nevenfuncties en mogelijke belangenverstrengeling. Een paar fractievoorzitters geven echter aan dat wat hen betreft er meer aandacht voor integriteit had mogen zijn. Gezien het verloop binnen de raad en het belang van het thema is het volgens hen belangrijk de regels vaker onder de aandacht te brengen.

De aandacht voor integriteit in de afgelopen jaren heeft er volgens de fractievoorzitters niet toe geleid dat er binnen de raad een gedeeld beeld is over de integriteitsnormen en hoe in dit verband geacteerd dient te worden. Uit de bijeenkomsten met de externe bureaus bleek dat raadsleden verschillende inzichten hebben hoe om te gaan met bijvoorbeeld het stellen van vragen aan ambtenaren, het omgaan met vertrouwelijkheid en het omgaan met nevenfuncties. Tijdens de gesprekken hebben wij dit zelf ook geconstateerd.

Volgens sommige geïnterviewde fractievoorzitters is dit te wijten aan het feit dat op het gebied van integriteit onvoldoende is vastgelegd. Dit geeft raadsleden de ruimte om regels op hun eigen manier te interpreteren. Volgens anderen moet er juist voor gewaakt worden dat niet te veel schriftelijk wordt vastgelegd. Een zekere mate van flexibiliteit, bijvoorbeeld in de omgang met ambtenaren, is volgens hen belangrijk. Een aantal fractievoorzitters geeft aan dat het met elkaar bespreken van cases of voorbeelden kunnen helpen bij bewustwording op het gebied van integriteit.

Volgens de collegeleden staat de gemeente er op het gebied van integriteit goed op. Tijdens de heidagen is hier uitgebreid aandacht aan besteed en binnen het college hebben zich geen incidenten voorgedaan. Wel wordt door een lid van het college aangegeven dat elke bestuurder zo nu en dan een afweging moet maken waarbij integriteit een rol speelt. Het is daarom goed dat er regelmatig aandacht is voor integriteit en dit in het college bespreekbaar is.

4.2 Opvragen informatie bij ambtelijke organisatie

De regels met betrekking tot het opvragen van informatie door raadsleden liggen vast in het reglement voor de ambtelijke bijstand. Dit reglement stamt uit 5 november 2002. Voor het opvragen van informatie gelden de volgende regels:

Artikel 1 - Het vragen van ambtelijke bijstand

1. Een raadslid wendt zich tot de griffier of een ambtenaar met een verzoek om:
 - a) feitelijke informatie van geringe omvang;
 - b) inzage in of afschrift van documenten die openbaar zijn.
2. Indien de ambtenaar twijfelt of het verzoek betrekking heeft op informatie bedoeld in het eerste lid, onderdeel a of b, stelt hij de secretaris daarvan in kennis. De secretaris beslist.
3. Een raadslid wendt zich tot de griffier met een verzoek om bijstand bij het opstellen van voorstellen, amendementen en moties of andere bijstand.
4. De bijstand, bedoeld in het derde lid, wordt verleend door de griffier. Indien de gevraagde bijstand niet door de griffier kan worden verleend, kan de griffier de secretaris verzoeken één of meer ambtenaren aan te wijzen, die de gevraagde bijstand zo spoedig mogelijk verlenen.

Artikel 2 - Het verlenen en weigeren van ambtelijke bijstand

1. Een ambtenaar verleent de in artikel 1 bedoelde ambtelijke bijstand tenzij:
 - a) het raadslid niet aannemelijk heeft gemaakt dat de bijstand betrekking heeft op de werkzaamheden van de raad;
 - b) dit het belang van de gemeente kan schaden;
2. De secretaris beoordeelt of ambtelijke bijstand op grond van het eerste lid wordt geweigerd.
3. Indien de ambtelijke bijstand op grond van het eerste lid wordt geweigerd deelt de secretaris dit met redenen omkleed mee aan de griffier en aan het raadslid dat het verzoek heeft ingediend.

Artikel 5 - Informeren portefeuillehouder

De gemeentesecretaris verstrekt de desbetreffende portefeuillehouder desgewenst informatie over ingediende verzoeken om ambtelijke bijstand.

Tijdens de introductie voor raadsleden is door de griffier en gemeentesecretaris stilgestaan bij het opvragen van informatie. Wij constateren echter dat tussen de fractievoorzitters grote verschillen bestaan in de wijze waarop een verzoek om informatie wordt gedaan. Sommige fractievoorzitters geven aan niet op de hoogte te zijn van regelgeving op dit gebied terwijl andere fractievoorzitters het reglement op de ambtelijke bijstand strikt volgen. De fractievoorzitters zijn overigens zelf ook op de hoogte van deze verschillen. Zij erkennen dat er op dit punt geen gedeeld beeld is over welke regels van kracht zijn en wat wel en niet passend is in de praktijk.

Veel van de fractievoorzitters geven aan dat de wijze van informatie opvragen afhangt van de aard van de vraag. Volgens hen is er een verschil tussen het stellen van een technische vraag en een

politiek-inhoudelijke vraag. In het geval van een technische vraag is het de gewoonte direct contact op te nemen met de behandelend ambtenaar die op de raadsstukken staat. De wijze waarop door raadsleden contact wordt opgenomen met de ambtenaar verschilt. Sommige raadsleden maken een afspraak met de ambtenaar, anderen bellen, terwijl de meeste een mailtje sturen. Daarbij kiezen sommigen ervoor de portefeuillehouder te cc'en. Door een enkeling wordt gewoon binnengelopen bij de verantwoordelijk ambtenaar. Hierover wordt door zowel de meeste geïnterviewde fractievoorzitters, als collegeleden, aangegeven dat dit laatste niet geheel wenselijk is. Zij geven de voorkeur aan een zekere afstand tussen raadsleden en ambtenaren.

De beoordeling of sprake is van een technische of inhoudelijke vraag wordt gemaakt door de ambtenaar zelf. Er is bewust voor gekozen deze verantwoordelijkheid zo laag mogelijk in de organisatie te beleggen. De korte lijnen die hierdoor ontstaan worden door veel fractievoorzitters gezien als een groot goed. Deze werkwijze heeft echter ook tot gevolg dat de portefeuillehouder niet altijd op de hoogte is van vragen die aan zijn ambtenaren worden gesteld. Dit heeft er in een enkel geval toe geleid dat de portefeuillehouder werd verrast door een motie die was voorbereid door zijn eigen ambtenaren. Om dit te voorkomen is onlangs afgesproken dat de behandelend ambtenaar in het geval van een vraag de verantwoordelijk wethouder op de hoogte brengt. Over de exacte aard van deze afspraak lopen de lezingen van betrokkenen echter uiteen. Volgens sommigen hoeft de verantwoordelijk ambtenaar alleen de wethouder te informeren in het geval van een niet-technische vraag terwijl volgens anderen de wethouder altijd geïnformeerd moet worden. En ook is onduidelijk of de ambtenaar alleen mededeling doet van het verzoek om ambtelijke bijstand van een raadslid of ook van het inhoudelijke antwoord op de vraag.

Om alle onduidelijkheid te voorkomen kiezen sommige raadsleden ervoor elk contact met de ambtelijke organisatie via de griffier te laten lopen. Die zorgt dan voor doorgeleiding van het verzoek binnen de ambtelijke organisatie.

Door verschillende fractievoorzitters wordt aangegeven dat de wijze van informatie opvragen een kwetsbaar punt is in het integriteitsbeleid van de gemeente. De reden hiervoor is dat de procedure niet voor iedereen helder is, er directe contacten tussen raadsleden ontstaan en er relatief veel beoordelingsruimte bij ambtenaren ligt.

4.3 Nevenfuncties

Het wettelijk kader voor nevenfuncties wordt gevormd door de Gemeentewet.

GEMEENTEWET

Artikel 12 - Nevenfuncties

- 1 De leden van de raad maken openbaar welke andere functies dan het lidmaatschap van de raad zij vervullen.
- 2 Openbaarmaking geschiedt door terinzagelegging van een opgave van de in het eerste lid bedoelde functies op het gemeentehuis.

Artikel 15 – Verboden handeling

1. Een lid van de raad mag niet:
 - a. als advocaat of adviseur in geschillen werkzaam zijn ten behoeve van de gemeente of het gemeentebestuur

- dan wel ten behoeve van de wederpartij van de gemeente of het gemeentebestuur;
- b. als gemachtigde in geschillen werkzaam zijn ten behoeve van de wederpartij van de gemeente of het gemeentebestuur;
- c. als vertegenwoordiger of adviseur werkzaam zijn ten behoeve van derden tot het met de gemeente aangaan van:
- 1e. overeenkomsten als bedoeld in onderdeel d;
 - 2e. overeenkomsten tot het leveren van onroerende zaken aan de gemeente;
- d. rechtstreeks of middellijk een overeenkomst aangaan betreffende:
- 1e. het aannemen van werk ten behoeve van de gemeente;
 - 2e. het buiten dienstbetrekking tegen beloning verrichten van werkzaamheden ten behoeve van de gemeente;
 - 3e. het leveren van roerende zaken anders dan om niet aan de gemeente;
 - 4e. het verhuren van roerende zaken aan de gemeente;
 - 5e. het verwerven van betwiste vorderingen ten laste van de gemeente;
 - 6e. het van de gemeente onderhands verwerven van onroerende zaken of beperkte rechten waaraan deze zijn onderworpen;
 - 7e. het onderhands huren of pachten van de gemeente.

Artikel 28 – Deelname stemming

1. Een lid van de raad neemt niet deel aan de stemming over:
 - a. een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken;
 - b. de vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welks bestuur hij behoort.
2. Bij een schriftelijke stemming wordt onder het deelnemen aan de stemming verstaan het inleveren van een stembriefje.
3. Een benoeming gaat iemand persoonlijk aan, wanneer hij behoort tot de personen tot wie de keuze door een voordracht of bij een herstemming is beperkt.
4. Het eerste lid is niet van toepassing bij het besluit betreffende de toelating van de na periodieke verkiezing benoemde leden.

Door de griffier is bij aanvang van de raadsperiode en in januari 2016 aan raadsleden gevraagd welke nevenfuncties zij bekleden. Deze nevenfuncties worden gepubliceerd op de website van de gemeente en verspreid onder raadsleden. Tussentijds zijn raadsleden zelf verantwoordelijk wijzigingen aan te geven. Deze worden dan door de griffier verwerkt. Volgens de fractievoorzitters dienen deze nevenfuncties jaarlijks te worden geactualiseerd.

Een deel van de fractievoorzitters en het college geven aan onvoldoende zicht te hebben op de belangen van raadsleden. Zij zouden naast de nevenfuncties graag ook inzicht hebben in de overige belangen van raadsleden. Daarbij valt volgens hun te denken aan financiële belangen of belangen van familieleden. Anderen geven aan daar geen behoefte aan te hebben. Volgens hen is het niet mogelijk alle belangen van raadsleden in een protocol of kader te vangen. Het is vooral van belang dat onderling besproken wordt welke belangen wel en niet verenigbaar zijn met het raadslidmaatschap. De fractievoorzitters zijn het erover eens dat in het kader van de binding met de gemeenschap nevenfuncties van waarde kunnen zijn.

Voorbeelden van nevenfuncties van raadsleden zijn het voorzitterschap van de Stichting Voedselbank Opsterland en het bestuurslidmaatschap van natuurvereniging Geaflecht in Gorredijk. De geïnterviewden verschillen van mening over de vraag of deze functies met elkaar zijn te verenigen. Volgens sommigen is het raadslidmaatschap onverenigbaar met het hebben van een bestuursfunctie bij een stichting waarmee de gemeente een subsidierelatie heeft. Anderen zijn weer van mening dat dit best moet kunnen. Volgens hen is pas sprake van (de schijn van) belangenverstrengeling op het moment dat een raadslid in zijn hoedanigheid als bestuurslid onderhandelt met de gemeente over bijvoorbeeld een subsidie. Volgens een lid van het college moet dat echter ook mogelijk zijn, zo lang er maar geen privébelangen mee gemoeid zijn.

Wij hebben begrepen dat een aantal raadsleden een enkele keer niet heeft deelgenomen aan een stemming vanwege een persoonlijk belang. Zij geven aan dit toen bij de voorzitter van de raad te hebben aangegeven.

4.4 Vertrouwelijkheid presidium

In het presidium zijn alle fractievoorzitters en de burgemeester vertegenwoordigd. Volgens de meeste geïnterviewde fractievoorzitters is er geen gedeeld normbesef over de omgang met informatie die wordt verstrekt in het presidium. Zo geeft een deel van de fractievoorzitters aan alle informatie te delen met fractie en steunfractie, anderen verklaren informatie alleen met de fractie te delen, terwijl weer een ander deel van de fractievoorzitters aangeeft helemaal geen informatie uit het presidium te delen. Of informatie gedeeld kan worden is volgens een deel van de fractievoorzitters afhankelijk van de aard van de informatie.

Het ontbreken van een gedeeld normbesef kwam naar voren door het uitlekken van informatie uit het presidium met betrekking tot het onderzoek naar Springth in januari 2016. Naar aanleiding hiervan zijn tijdens een bijeenkomst van het presidium op 19 januari jl. onderstaande afspraken bevestigd over vertrouwelijkheid van het presidium.

Deze afspraken zijn niet schriftelijk vastgelegd in wet- of regelgeving maar in de afsprakenlijst van het presidium.

Concept afsprakenlijst Presidium (d.d. 19 januari 2016)

De voorzitter bevestigt de gemaakte afspraken over de vertrouwelijkheid van het presidium:

1. Alles wat gewisseld wordt in het presidium is vertrouwelijk. Alleen organisatorische raadszaken worden mondeling in de fracties gedeeld of voorgelegd.
2. Als een lid van het presidium het niet eens is met de vertrouwelijkheid van een onderwerp, geeft het lid dit direct ter vergadering aan en wordt hierover een afspraak gemaakt.
3. Als een lid van het presidium later terug wil komen op de vertrouwelijkheid neemt hij hierover contact op met de burgemeester.

Tijdens onze gesprekken bleek dat niet iedereen zich kan vinden in deze afspraken. Daarbij werd met name gewezen op de afspraak dat een lid van het presidium later terug kan komen op de vertrouwelijkheid van informatie. Verder worden de afspraken door de fractievoorzitters verschillend uitgelegd. Volgens een aantal fractievoorzitters bestaat nog steeds onduidelijkheid over welke informatie vertrouwelijk behandeld dient te worden. Op 24 februari jl. verschijnt zelfs een artikel in

Berenschot

de Leeuwarder Courant over het onderzoek naar Springth. De informatie uit het artikel is vermoedelijk afkomstig en gelekt uit het presidium.¹⁵

¹⁵ Dit is door Berenschot niet verder onderzocht.

5. Deel 2: Analyse en beoordeling effectiviteit integriteitsbeleid

Wij constateren dat de gemeente Opsterland sinds de verkiezingen van 2014 veel activiteiten heeft ondernomen op het gebied van integriteit. Deze activiteiten waren voornamelijk gericht op de raad en in mindere mate op het college. Betrokkenen geven over het algemeen aan tevreden te zijn over deze activiteiten. Uit het overzicht van de activiteiten constateren wij dat binnen de ambtelijk organisatie in de afgelopen jaren in verhouding relatief weinig activiteiten zijn ondernomen ter bevordering van de integriteit. Wij hebben een positief oordeel over de aandacht voor integriteit bij raad en college. Het heeft zeker een positieve bijdrage gehad aan het integriteitsbesef. Desondanks is er blijkens de interviews nog geen breed gedeeld beeld over de integriteitsnormen en hoe geacteerd dient te worden. Dit is overigens in het algemeen lastig en vergt continue aandacht. Veel aspecten van het integriteitsbeleid bestaan uit een grijs, of beter nog, veelkleurig gebied en kennen geen harde normen. In dit verband is continue aandacht van belang zeker als er binnen de raad en ambtelijke organisatie enig verloop is.

Wij vinden het positief dat raadsleden redelijk gemakkelijk bij ambtenaren aan informatie kunnen komen. Dit is van belang om de controlerende rol te vervullen. Ook de continue aandacht voor het opgeven van de hoofd- en/of nevenfuncties en in het verlengde daarvan de aandacht voor de mogelijke (schijn van) belangenverstrengeling is positief. Tenslotte hebben wij vastgesteld dat een aanscherping van het integriteitsbeleid van de gemeente reeds in volle gang is. Op basis van de bestudeerde conceptdocumenten maken wij op dat het hierbij niet alleen over regelgeving gaat maar ook over de meer zachte kant, als hoe te komen tot een gedeeld normbesef aan de hand van vingeroefeningen en fictieve casuïstiek. Ook dit beoordelen wij als positief voor de toekomst en het zal een bijdrage leveren aan de effectiviteit van het integriteitsbeleid.

Op basis van de interviews stellen wij echter ook vast dat er enkele onduidelijkheden zijn in het kader van het integriteitsbeleid vooral bij raadsleden en in mindere mate bij collegeleden en ambtenaren. Deze onduidelijkheden kunnen integriteitsrisico's tot gevolg hebben. Onder betrokkenen bestaat namelijk, op onderdelen van het integriteitsbeleid onduidelijkheid over welke regels van toepassing zijn en hoe deze regels moeten worden toegepast. Deze onduidelijkheden gaan over:

- De wijze waarop raadsleden door ambtenaren van informatie voorzien dienen te worden. Door deze onduidelijkheid wordt door raadsleden op uiteenlopende wijze bij de ambtelijke organisatie verzocht om informatie. Deze wijzen zijn niet altijd in overeenstemming met de regels zoals opgesteld in het Reglement op de ambtelijke bijstand. Recent zijn enkele afspraken vernieuwd. Het is niet bij iedereen duidelijk wanneer wel en wanneer niet, en waarover de portefeuillehouder, gemeentesecretaris en/of burgemeester moeten worden geïnformeerd. Dit laat ook de analyse van het Springth-dossier zien. Het ligt volgens ons voor de hand enige afspraken vast te leggen en het Reglement uit 2002 te actualiseren. Vervolgens dient er op worden toegezien dat de afspraken ook worden nagekomen.

Berenschot

- Het omgaan met informatie uit het presidium. De oorzaak hiervoor lijkt in ieder geval deels te liggen in het feit dat onduidelijk is hoe de afspraken toegepast dienen te worden. Daarnaast zijn de afspraken zoals opgenomen in de afsprakenlijst van februari dit jaar niet voor iedereen duidelijk bijvoorbeeld wat er gebeurt als een fractievoorzitter terugkomt op de vertrouwelijkheid. Ook in dit verband is het goed de afspraken nader te formaliseren en erop te zien dat zij ook worden nagekomen.
- Het omgaan met nevenfuncties bij organisaties die in enige relatie staan met de gemeente. Hier is de onduidelijkheid hoe ver de gemeente hier in gaat: is een raadslid nu verplicht deze nevenfunctie op te geven omdat de gemeente geen zaken doet met organisaties waar raadsleden in het bestuur zitten, of niet? In het algemeen is dit conform de landelijke regelgeving wel mogelijk voor zolang het transparant is bij een ieder dat het raadslid de nevenfunctie vervult en zo lang het raadslid maar niet in een onderhandelingspositie komt met de gemeente. Ieder raadslid maakt thans hier nu een andere afweging in. Een meer gedeeld normbesef lijkt ons nuttig.

6. Slotconclusies en aanbevelingen

6.1 Slotconclusies

Ons onderzoek bestond uit twee delen. Het eerste deel richtte zich op een feitenreconstructie en beoordeling van het Springth dossier. In deel 1 van het rapport hebben wij de feiten chronologisch besproken. De conclusies luiden kort samengevat als volgt:

- V.o.f. Springth is een recent opgerichte kleine zorgaanbieder.
- In het algemeen is iedereen enthousiast over het project en de werkzaamheden van Springth.
- Springth heeft een overeenkomst met de gemeente op basis waarvan voor € 25.000,- aan werkzaamheden kunnen worden verricht.
- De heer Marinus is raadslid, heeft een belang bij Springth als echtgenoot van de vennoot en is gevolmachtigd om Springth te vertegenwoordigen.
- De heer Marinus heeft zich in de periode mei 2014 - augustus 2015 gedragen als vertegenwoordiger van Springth in diverse overleggen, telefoontjes en mailberichten met ambtenaren en de verantwoordelijk portefeuillehouder. Eén keer was bij de wethouder niet duidelijk of hij als raadslid een gesprek voerde met hem of als vertegenwoordiger van Springth. Hij is door verschillende ambtenaren en de burgemeester geweest op de mogelijke schijn van belangenverstremgeling. De heer Marinus heeft dit ook zelf enkele keren aangekaart maar tot augustus 2015 verandert dit niet zijn handelwijze.
- Tussen mei 2014 en augustus 2015 is bij de heer Marinus sprake geweest van belangenverstremgeling. Er is namelijk sprake van vermenging tussen het publieke belang dat hij als raadslid dient en het private belang van Springth, het bedrijf van zijn echtgenote, dat hij richting de gemeente vertegenwoordigt. Door deze belangenverstremgeling heeft de heer Marinus inbreuk gemaakt op de Gedragscode integriteit bestuurders Opsterland.
- Ook stellen wij vast dat bij overeenkomsten na de bestuurlijke aanbesteding en de pilotovereenkomst Springth een wederpartij is geworden van de gemeente. Wij oordelen dat de heer Marinus, Springth heeft geadviseerd en vertegenwoordigd in de aanloop naar een overeenkomst met de gemeente. Dit is niet toegestaan op grond van artikel 15, eerste lid, aanhef onderdelen c en d Gemeentewet. Wij oordelen daarom dat de heer Marinus in strijd heeft gehandeld met de Gemeentewet.
- De portefeuillehouder benadert primair het Springth-dossier inhoudelijk. Hij heeft Springth en/of het raadslid niet beoordeeld en zo zijn onafhankelijkheid behouden. Wat dit betreft heeft de wethouder gehandeld binnen het wettelijk kader.
- De portefeuillehouder heeft het raadslid nooit gewezen op de dubbele pet en de (schijn van) belangenverstremgeling, terwijl daar wel alle aanleiding voor was. Daarnaast hebben verschillende ambtenaren hem gewezen op de mogelijke integriteitsrisico's door in zee te gaan met Springth en het raadslid. De wethouder heeft hier niets mee gedaan.

Wij vinden dat de wethouder op dit gebied onvoldoende besef heeft getoond van de normen die gelden op het gebied van integriteit en inadequaaf heeft gehandeld.

- De ambtenaren hebben op geen enkele wijze Springth bevoordeeld bij de bestuurlijke aanbesteding.
- Diverse ambtenaren hebben binnen de gemeentelijk hiërarchie melding gemaakt van mogelijke belangenverstrengeling. Er is dus sprake geweest van normbesef op het gebied van integriteit.
- Ook bij de burgemeester was er sprake van normbesef op het gebied van integriteit. Zij gaat tevens over tot actie. Daarna heeft zij de mogelijke schijn van belangenverstrengeling in het college en in het presidium gemeld. De gesprekken met de heer Marinus hebben effect want na augustus 2015 hebben wij geen contact meer kunnen vaststellen tussen de gemeente en de heer Marinus. Hij laat dit over aan de vennoten.
- Wij stellen vast dat de ambtelijke meldingen over de mogelijke schijn van belangenverstrengeling van de heer Marinus startten in maart 2015 en dat het vervolgens enige tijd duurde voordat deze eind juni 2015 de gemeentesecretaris bereikten. Vervolgens duurde het tot half augustus voordat er daadwerkelijk actie wordt ondernomen door de burgemeester en gemeentesecretaris in de richting van het raadslid in de vorm van een gesprek tussen de heer Marinus en de griffier en gemeentesecretaris. Daarnaast worden er vragen gesteld aan de VNG. Er wordt daarbij nagelaten eerst grondig navraag te doen bij betrokken ambtenaren. Hierdoor zijn de gestelde vragen en het gesprek gebaseerd op onvolledige en onjuiste informatie. De antwoorden op deze vragen hebben dan ook achteraf gezien weinig waarde maar spelen wel een rol bij de besluitvorming in het college aangaande de pilotovereenkomst en de voorlichting aan het presidium over de betrokkenheid van de heer Marinus bij Springth. De driehoek (burgemeester, secretaris, griffier) is in dit opzicht volgens ons achteraf gezien te snel tot actie over gegaan en had er beter aan gedaan eerst wat beter de feiten in beeld te krijgen.

Het tweede deel van ons onderzoek had betrekking op de effectiviteit van het integriteitsbeleid van de gemeente in algemene zin vanaf de laatste verkiezingen. De conclusies luiden kort samengevat als volgt:

- Er zijn de laatste jaren veel activiteiten geweest gericht op integriteit. Dit heeft zeker bijgedragen aan het integriteitsbesef bij raadsleden, collegeleden en ambtenaren. Ook de stap naar een nieuw integriteitsbeleid is positief. De gemeente is op de goede weg.
- Dit neemt niet weg dat er nog onduidelijkheden zijn waaraan voor een effectief integriteitsbeleid gewerkt moet worden. Deze hebben betrekking op:
 - Een breed gedeeld beeld over de integriteitsnormen en hoe dan geacteerd dient te worden
 - De wijze waarop raadsleden door ambtenaren van informatie voorzien dienen te worden
 - Het omgaan met informatie uit het presidium
 - Het omgaan met nevenfuncties bij organisaties die in enig verband staan met de gemeente.

6.2 Aanbevelingen

De aanbeveling om te komen tot een effectiever integriteitsbeleid luiden als volgt:

- Blijf continu bij raad, college en ambtenaren aandacht besteden aan integriteit door middel van voorlichtingsbijeenkomsten, dilemmasessies, beschrijving van fictieve cases etc. Nieuwe medewerkers, raadsleden en collegeleden dienen na aantreden de basis beginselen te worden bijgebracht. Dit alles dient bij te dragen aan een collectief normbesef over integriteit. In dit verband hebben fractievoorzitters een bijzondere verantwoordelijkheid richting hun eigen fractie. Dit neemt niet weg dat integer handelen primair de verantwoordelijkheid is van raadsleden zelf.

Wij stellen voor dat wat betreft het college en de raad, de burgemeester vanuit haar wettelijke verantwoordelijkheid voor bevordering van de bestuurlijke integriteit van de gemeente hierbij het voortouw neemt, en de gemeentesecretaris naar de ambtelijke organisatie. Dit gaat tevens op voor onderstaande aanbevelingen.

- Maak duidelijke afspraken wat ambtenaren, collegeleden en raadsleden moeten doen als zij een integriteitsschending vermoeden. Waarbij ambtelijk de lijn is onmiddellijk de gemeentesecretaris te informeren en bestuurlijk (college en raad) de burgemeester te informeren. Deze stellen zich vervolgens op de hoogte van de feiten, alvorens tot actie over te gaan. Belangrijke randvoorwaarde is dat een ieder weet bij wie hij/zij moet zijn en dat er een klimaat van vertrouwen is dat er op een zorgvuldige en integere manier met meldingen wordt omgegaan. Dit is relevant voor raadsleden, college leden en ambtenaren.
- Actualiseer het reglement op de ambtelijke bijstand, maak eenduidige afspraken en beschrijf fictieve casuïstiek hoe te handelen zodat de afspraken ook tussen de oren komen van zowel raadsleden als ambtenaren. Wij adviseren in deze transparant te handelen naar alle raadsleden en naar het college. Frequent even binnenlopen bij ambtenaren past hier niet binnen. Als dit wel gebeurt dienen ambtenaren dit te melden bij de gemeentesecretaris. Maak afspraken wie er op toe ziet dat de afspraken ook worden nagekomen (bijvoorbeeld bij raad/college de burgemeester, bij ambtelijke organisatie de gemeentesecretaris). Dit is relevant voor raadsleden, collegeleden en ambtenaren.
- Maak duidelijke afspraken binnen de raad bijvoorbeeld in de vorm van een reglement over de vertrouwelijkheid inzake de informatie uit het presidium. Wij adviseren de regel te hanteren dat alles in principe vertrouwelijk is dus niet besproken kan worden met de fractie, pers, burgers en ambtenaren tenzij een meerderheid ter vergadering anders beslist. In het laatste geval dient ook besloten te worden voor wie de informatie beschikbaar komt, bijvoorbeeld uitsluitend de fractie. De burgemeester ziet als voorzitter van het presidium, met ondersteuning van de griffier, toe op de handhaving van de afspraken.
- Maak duidelijke afspraken binnen de raad over het wel of niet uitsluiten van nevenfuncties bij een organisatie waar de gemeente zaken mee doet. Wat ons betreft zou de lijn hierin zijn dat nevenfuncties niet verboden zijn, dat zij altijd direct worden gemeld bij de griffier en dat voor iedereen in de raad en het college transparant is wie welke nevenfunctie heeft.

Berenschot

- Indien in de raad overleg wordt gevoerd over een organisatie waar een raadslid een nevenfunctie heeft, dient het raadslid dit te melden en zich te distantiëren van de beraadslagingen en eventuele besluitvorming. Het raadslid met een nevenfunctie dient persoonlijk in geen enkele verhouding te komen te staan met de gemeentelijke organisatie dan wel college aangaande de organisatie waar de nevenfunctie wordt bekleed. Derhalve geen overleg, geen mails en geen telefoontjes. Het raadslid kan dit overdragen aan een andere persoon uit de organisatie waar hij of zij de nevenfunctie bekleedt.

Bijlage 1

Normenkader

Normenkader

In het op onderhavig onderzoek van toepassing zijnde normenkader beschrijven wij de normen waaraan geconstateerde feiten en omstandigheden worden getoetst. Daarmee wordt duiding gegeven aan de tijdens het onderzoek naar voren gekomen casuïstiek.

Het is mogelijk dat meerdere normen gelijktijdig van toepassing zijn op dezelfde geconstateerde feiten en omstandigheden.

In de duiding zal de redelijkheid en billijkheid niet uit het oog worden verloren.

Het normenkader bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Gedragscode bestuurders Opsterland
2. Gemeentewet
3. Algemene wet bestuursrecht
4. Algemene beginselen van behoorlijk bestuur
5. Ambtenarenwet
6. Gedragscode ambtenaren Opsterland
7. Ambtseed of –belofte ambtenaren Opsterland
8. Reglement op de ambtelijke bijstand

Voor elk van de onderdelen zullen wij een aantal relevante passages uitlichten.

1. Gedragscode bestuurders Opsterland

De Gedragscode geldt voor de leden van de drie gemeentelijke bestuursorganen, de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester.

In de Gedragscode zijn *kernbegrippen* van bestuurlijke integriteit en *gedragsafspraken* opgenomen. De volgende kernbegrippen zijn in het licht van dit onderzoek in bijzonder van belang:

- Onafhankelijkheid

Het handelen van een bestuurder wordt gekenmerkt door onpartijdigheid, dat wil zeggen dat geen vermenging optreedt met oneigenlijke belangen en dat ook iedere schijn van een dergelijke vermenging wordt vermeden.

- Dienstbaarheid

Het handelen van een bestuurder is altijd en volledig gericht op het belang van de gemeente en op de organisaties en burgers die daar onderdeel van uit maken.

- **Zorgvuldigheid**

Het handelen van een bestuurder is zodanig dat alle organisaties en burgers op gelijke wijze en met respect worden bejegend en dat belangen van partijen op correcte wijze worden afgewogen.

De kernbegrippen zijn de toetssteen voor de gedragsafspraken. Onderstaand een overzicht van een aantal relevante gedragsafspraken.

Artikel 2 - Belangenverstremgeling en aanbesteding

1. Een bestuurder doet opgave van zijn financiële belangen in ondernemingen en organisaties. De opgave is openbaar.
2. Bij privaatpublieke samenwerkingsrelaties voorkomt de bestuurder bevoordeling in strijd met eerlijke concurrentieverhoudingen, alsmede de schijn daarvan.
3. Een bestuurder die familie- of vriendschapsbetrekkingen of anderszins persoonlijke betrekkingen heeft met een aanbieder van diensten aan de gemeente, onthoudt zich van deelname aan de besluitvorming over de betreffende opdracht.
4. Een bestuurder neemt van een aanbieder van diensten aan de gemeente geen faciliteiten of diensten aan die zijn onafhankelijke positie ten opzichte van de aanbieder kan beïnvloeden.

Artikel 3 - Nevenfuncties

De kosten die een bestuurder maakt in verband met een nevenfunctie uit hoofde van het ambt (q.q.-nevenfunctie) en die worden vergoed door de instelling waarvoor die nevenfunctie wordt verricht, kunnen niet bij de gemeente worden gedeclareerd.

Artikel 4 - Informatie

1. Een bestuurder gaat zorgvuldig en correct om met informatie waarover hij uit hoofde van zijn ambt beschikt. Hij verstrekt geen geheime informatie, als bedoeld in artikel 47 van het reglement van orde voor de vergaderingen van de raad.
2. Een bestuurder houdt geen informatie achter, tenzij deze geheim of vertrouwelijk is en het niet geven van informatie mogelijk is op grond van artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur.
3. Een bestuurder maakt niet ten eigen bate of van zijn persoonlijke betrekkingen gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen informatie.

2. Gemeentewet

In de Gemeentewet staan zowel artikelen die betrekking hebben op raadsleden als op de leden van het college van B&W. Onderstaand zijn de meest relevante opgenomen.

Raadsleden

Artikel 12 - Nevenfuncties

1. De leden van de raad maken openbaar welke andere functies dan het lidmaatschap van de raad zij vervullen.
2. Openbaarmaking geschiedt door terinzagelegging van een opgave van de in het eerste lid bedoelde functies op het gemeentehuis.

Artikel 14 – Eed en belofte

1. Alvorens hun functie te kunnen uitoefenen, leggen de leden van de raad in de vergadering, in handen van de voorzitter, de volgende eed (verklaring en belofte) af:

"Ik zweer (verklaar) dat ik, om tot lid van de raad benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer (verklaar en beloof) dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer (beloof) dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van de raad naar eer en geweten zal vervullen.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!"

(Dat verklaar en beloof ik!)"

Artikel 15 – Verboden handelingen raadslid

1. Een lid van de raad mag niet:
 - a. als advocaat of adviseur in geschillen werkzaam zijn ten behoeve van de gemeente of het gemeentebestuur dan wel ten behoeve van de wederpartij van de gemeente of het gemeentebestuur;
 - b. als gemachtigde in geschillen werkzaam zijn ten behoeve van de wederpartij van de gemeente of het gemeentebestuur;
 - c. als vertegenwoordiger of adviseur werkzaam zijn ten behoeve van derden tot het met de gemeente aangaan van:
 - 1e. overeenkomsten als bedoeld in onderdeel d;
 - 2e. overeenkomsten tot het leveren van onroerende zaken aan de gemeente;

d. rechtstreeks of middellijk een overeenkomst aangaan betreffende:

- 1e. het aannemen van werk ten behoeve van de gemeente;
- 2e. het buiten dienstbetrekking tegen beloning verrichten van werkzaamheden ten behoeve van de gemeente;
- 3e. het leveren van roerende zaken anders dan om niet aan de gemeente;
- 4e. het verhuren van roerende zaken aan de gemeente;
- 5e. het verwerven van betwiste vorderingen ten laste van de gemeente;
- 6e. het van de gemeente onderhands verwerven van onroerende zaken of beperkte rechten waaraan deze zijn onderworpen;
- 7e. het onderhands huren of pachten van de gemeente.

(...)

3. De raad stelt voor zijn leden een gedragscode vast.

Artikel 27 – Stemmen zonder last

De leden van de raad stemmen zonder last

Artikel 28 – Deelname stemming

1. Een lid van de raad neemt niet deel aan de stemming over:

- a. een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken;
- b. de vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welks bestuur hij behoort.

2. Bij een schriftelijke stemming wordt onder het deelnemen aan de stemming verstaan het inleveren van een stembriefje.

3. Een benoeming gaat iemand persoonlijk aan, wanneer hij behoort tot de personen tot wie de keuze door een voordracht of bij een herstemming is beperkt.

4. Het eerste lid is niet van toepassing bij het besluit betreffende de toelating van de na periodieke verkiezing benoemde leden.

College van B&W

Artikel 41a - Eed en belofte wethouder / Artikel 65 – Eed en belofte burgemeester

De burgemeester legt ten overstaan van de raad in handen van de voorzitter/commissaris van de Koning de volgende eed (verklaring en belofte) af:

“Ik zweer (verklaar) dat ik, om tot wethouder/burgemeester benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer (verklaar en beloof) dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer (beloof) dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als wethouder/burgemeester naar eer en geweten zal vervullen.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!" (Dat verklaar en beloof ik).

Artikel 41c – Gedragscode

3. De raad stelt voor de wethouders een gedragscode vast.

Artikel 69 – Gedragscode

2. De raad stelt voor de burgemeester een gedragscode vast.

Artikel 170 – Integriteit

2. De burgemeester bevordert de bestuurlijke integriteit van de gemeente.

3. Algemene wet bestuursrecht

De Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) is van toepassing op alle bestuursorganen en bevat algemene bepalingen die van toepassing zijn op het verkeer tussen burgers en bestuursorganen. Voor het onderhavige onderzoek zijn in het bijzonder artikel 2:4, 2:5 en 3:2 Awb van belang.

In artikel 2:4 Awb wordt bepaald dat het bestuursorgaan zijn taak zonder vooringenomenheid vervult. Verder bepaalt het artikel dat het bestuursorgaan ervoor waakt dat tot het bestuursorgaan behorende of daarvoor werkzame personen die een persoonlijk belang bij een besluit hebben, de besluitvorming beïnvloeden. Kort gezegd bepaalt artikel 2:4 Awb dat de schijn van belangenverstrengeling moet worden voorkomen.

In artikel 2:5 Awb wordt bepaald dat een ieder die betrokken is bij de uitvoering van de taak van een bestuursorgaan en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, verplicht is tot geheimhouding van die gegevens, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit.

Artikel 3:2 Awb verplicht het bestuur om zich een goed beeld te vormen van de bij een besluit betrokken belangen. Dit beginsel van behoorlijk bestuur staat bekend als het beginsel dat een bestuursorgaan een besluit zorgvuldig dient voor te bereiden en te nemen. De mate waarin het bestuursorgaan de betrokken belangen moet onderzoeken, hangt sterk af van het desbetreffende

besluit: zowel de nauwkeurigheid als de omvang en de diepgang zullen in specifieke gevallen verschillen.

4. Algemene beginselen van behoorlijk bestuur

De overheid dient bij zijn handelen een aantal algemene spelregels in acht te nemen. Dit zijn de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Deze beginselen zijn deels neergelegd in wetgeving, zoals de Algemene wet bestuursrecht (zie onder punt 3), en deels ongeschreven. Het gaat dan, op hoofdlijnen, om de volgende beginselen:

- *Fair play*: De overheid vervult zijn taak zonder vooringenomenheid en waakt ertegen dat tot het bestuursorgaan behorende of daarvoor werkzame personen die een persoonlijk belang bij een besluit hebben, de besluitvorming beïnvloeden. (2:4 Awb)
- *Zorgvuldigheidsbeginsel*: De overheid moet een besluit zorgvuldig voorbereiden en nemen, hieronder valt het onderzoeken en afwegen van de verschillende belangen. Betrokkenen moeten zorgvuldig worden behandeld. (3:2 Awb)
- *Motiveringsbeginsel*: Een besluit dient te berusten op een deugdelijke motivering. Feiten moeten kloppen en de motivering moet navolgbaar zijn. (3:46 Awb)
- *Verbod op détournement de pouvoir*: Overheidsbevoegdheden worden niet voor een ander doel gebruikt dan waarvoor de bevoegdheid is verleend. (3:3 Awb)
- *Gelijkheidsbeginsel*: Gelijke gevallen dienen op gelijke wijze te worden behandeld. (art. 1 Grondwet)
- *Vertrouwensbeginsel*: Op toezeggingen van de overheid mag worden vertrouwd.
- *Legaliteitsbeginsel*: Voor overheidshandelen dient een wettelijke grondslag te bestaan.

Naast de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, geldt dat bij gebrek aan een concrete wettelijke regeling of overeenkomst, op grond van artikel 3:12 in combinatie met artikel 3:15 Burgerlijk Wetboek, gedragingen naar redelijkheid en billijkheid zullen worden getoetst.

5. Ambtenarenwet

In de Ambtenarenwet zijn bepalingen opgenomen die een verplichting in het leven roepen voor het bevoegd gezag van ambtenaren. Daarnaast zijn bepalingen opgenomen die direct betrekking hebben op het handelen van ambtenaren.

Bevoegd gezag

Artikel 125quater - integriteitsbeleid

Het bevoegd gezag van ambtenaren die door of vanwege het rijk, de provincies, de gemeenten of de waterschappen zijn aangesteld,

- a. voert een integriteitsbeleid dat is gericht op het bevorderen van goed ambtelijk handelen en dat in ieder geval aandacht besteedt aan het bevorderen van integriteitsbewustzijn en aan het voorkomen van misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en discriminatie;
- b. zorgt ervoor dat het integriteitsbeleid een vast onderdeel uitmaakt van het personeelsbeleid in ieder geval door integriteit in functioneringsgesprekken en werkoverleg aan de orde te stellen en door het aanbieden van scholing en vorming op het gebied van integriteit;
- c. draagt zorg voor de totstandkoming van een gedragscode voor goed ambtelijk handelen;
- d. stelt in overeenstemming met de Tweede Kamer, onderscheidenlijk provinciale staten, de raad of het algemeen bestuur, vast op welke wijze jaarlijks verantwoording wordt afgelegd over het gevoerde integriteitsbeleid en over de naleving van de gedragscode.

Artikel 125quinquies – vaststellen voorschriften

1. Voor zover deze onderwerpen niet bij of krachtens de wet zijn geregeld, worden voor de ambtenaren, door of vanwege het rijk aangesteld, bij of krachtens algemene maatregel van bestuur voorschriften vastgesteld betreffende:

- a. de verplichte aflegging van de eed of belofte door de ambtenaar bij zijn aanstelling;
- b. de melding en de registratie van nevenwerkzaamheden die de belangen van de dienst voor zover deze in verband staan met de functievervulling, kunnen raken;
- c. de openbaarmaking van de krachtens onderdeel b geregistreerde nevenwerkzaamheden van ambtenaren aangesteld in een functie waarvoor ter bescherming van de integriteit van de openbare dienst openbaarmaking van nevenwerkzaamheden noodzakelijk is;
- d. het verbieden van nevenwerkzaamheden waardoor de goede vervulling van de functie of de goede functionering van de openbare dienst, voor zover deze in verband staat met de functievervulling, niet in redelijkheid zou zijn verzekerd;
- e. de melding van financiële belangen respectievelijk van het bezit van en transacties in effecten, die de belangen van de dienst voor zover deze in verband staan met de functievervulling, kunnen raken voor ambtenaren aangesteld in een functie waaraan in het bijzonder het risico van financiële belangenverstrengeling of het risico van oneigenlijk gebruik van koersgevoelige informatie verbonden is;
- f. een procedure voor het omgaan met bij een ambtenaar levende vermoedens van misstanden binnen de organisatie waar hij werkzaam is.

2. Het bevoegd gezag van provincies, gemeenten en waterschappen stelt voor de ambtenaren door of vanwege deze lichamen aangesteld, onder gelijk voorbehoud voorschriften vast omtrent de onderwerpen, genoemd in het eerste lid. Als ambtenaar aangesteld door of vanwege een

waterschap wordt aangemerkt hij die is aangesteld door het in het reglement van die instelling daartoe aangewezen gezag teneinde in dienst van het waterschap werkzaam te zijn.

Ambtelijk handelen

Artikel 125ter – goed ambtenaar

Het bevoegd gezag en de ambtenaar zijn verplicht zich als een goed werkgever en een goed ambtenaar te gedragen.

Artikel 125a – geheimhouding

3. De ambtenaar is verplicht tot geheimhouding van hetgeen hem in verband met zijn functie ter kennis is gekomen, voor zover die verplichting uit de aard der zaak volgt.

6. Gedragscode ambtenaren Opsterland

In deze gedragscode staan gedragsregels voor ambtenaren van de gemeente Opsterland. Deze code is tevens van toepassing op tijdelijk personeel van de gemeente. De volgende bepalingen zijn het meest relevant in het kader van onderhavig onderzoek.

Artikel 1 - Goed ambtenaarschap

- Je geeft de ambtelijke leiding en het bestuur juiste, relevante en volledige informatie.
- Situaties waarin je niet volgens jouw professionele normen kunt werken stel je intern aan de orde.
- Je kunt de keuzes die je binnen jouw werk maakt verantwoorden.
- Je ondersteunt de verantwoordelijkheid van jouw leidinggevende door hem of haar waar nodig te informeren.

Artikel 8 - Reageren op niet-integere zaken

Bij vermoedens van fraude, maar ook bij andere twijfelachtige zaken, kun je gebruikmaken van de “Regels ongewenst gedrag en vermoeden van misstand 2007”. De gemeente is verplicht om een reactie te geven op jouw melding. Wil je dat niet bekend wordt dat jij de misstand aankaart, dan kun je via de vertrouwenspersoon een melding te doen. Alleen de vertrouwenspersoon is dan op de hoogte van jouw identiteit.

Artikel 9 - De leidinggevende draagt het integriteitbeleid uit

Als leidinggevende geef je het goede voorbeeld.

- Je bent open over jouw manier van werken.
- Je bent aanspreekbaar op jouw werkwijze en houding naar medewerkers.

- Bij twijfel en vragen over de juiste handelwijze kunnen medewerkers bij jou terecht.
- Je bespreekt twijfels en vragen over integriteit in werkverband en stimuleert medewerkers hetzelfde te doen.
- Je bent alert op risicogevoelige situaties waarin medewerkers terecht kunnen komen en draagt bij aan hun weerbaarheid daartegen.
- Je spreekt medewerkers aan op dubieus gedrag, maakt afspraken en treft zo nodig maatregelen.

7. Ambtseed of –belofte ambtenaren Opsterland

De ambtelijke verklaring en belofte luidt als volgt:

“Ik verklaar en beloof als ambtenaar dat ik:

- trouw ben aan de grondwet en de overige wetten van het rijk;
- mij inzet voor het algemeen belang en werk voor alle burgers van de gemeente Opsterland.
- onpartijdig handel en de democratische beginselen respecteer;
- loyaal ben ten opzichte van de bestuursorganen van de gemeente en de door hen genomen besluiten;
- geen misbruik maak van de overheidsmacht die mij is toevertrouwd;
- zorgvuldig omga met vertrouwelijke informatie en gemeentelijke eigendommen;
- de geloofwaardigheid van het ambt niet zal schaden;

alle gemeentelijke regels van de gemeente Opsterland naleef.”

8. Reglement op de ambtelijke bijstand

Artikel 1 - Het vragen van ambtelijke bijstand

1. Een raadslid wendt zich tot de griffier of een ambtenaar met een verzoek om:
 - a) feitelijke informatie van geringe omvang;
 - b) inzage in of afschrift van documenten die openbaar zijn.

2. Indien de ambtenaar twijfelt of het verzoek betrekking heeft op informatie bedoeld in het eerste lid, onderdeel a of b, stelt hij de secretaris daarvan in kennis. De secretaris beslist.
3. Een raadslid wendt zich tot de griffier met een verzoek om bijstand bij het opstellen van voorstellen, amendementen en moties of andere bijstand.
4. De bijstand, bedoeld in het derde lid, wordt verleend door de griffier. Indien de gevraagde bijstand niet door de griffier kan worden verleend, kan de griffier de secretaris verzoeken, één of meer ambtenaren aan te wijzen, die de gevraagde bijstand zo spoedig mogelijk verlenen.

Artikel 2 - Het verlenen en weigeren van ambtelijke bijstand

1. Een ambtenaar verleent de in artikel 1 bedoelde ambtelijke bijstand tenzij:
 - a) het raadslid niet aannemelijk heeft gemaakt dat de bijstand betrekking heeft op de werkzaamheden van de raad;
 - b) dit het belang van de gemeente kan schaden.
2. De secretaris beoordeelt of ambtelijke bijstand op grond van het eerste lid wordt geweigerd.
3. Indien de ambtelijke bijstand op grond van het eerste lid wordt geweigerd deelt de secretaris dit met redenen omkleed mee aan de griffier en aan het raadslid dat het verzoek heeft ingediend.

Artikel 5 - Informeren portefeuillehouder

De gemeentesecretaris verstrekt de desbetreffende portefeuillehouder desgewenst informatie over ingediende verzoeken om ambtelijke bijstand.

Bijlage 2

Bestudeerde documenten

Bestudeerde documenten

- Gedragscode bestuurders 2002.
- Concept gedragscode 2016 met toelichting.
- Concept werkwijze/stappenplan schending integriteit.
- Concept vingeroefeningen m.b.t. integriteit.
- Concept overzicht wijzigingen gedragscodes 2002 en 2015.
- Gedragscode ambtenaren Opsterland 2014.
- Regeling melding vermoeden misstand 2011.
- Reglement ambtelijke bijstand.
- Concept gedragscode 2016 met toelichting.
- Concept werkwijze/stappenplan schending integriteit.
- Concept vingeroefeningen m.b.t. integriteit.
- Ambtseed.
- Ambtsverklaring en belofte.
- Integriteitsverklaring tijdelijk personeel.
- Formulier opgave nevenwerkzaamheden ambtenaren.
- Activiteiten m.b.t. de integriteit vanaf de verkiezingen 2014 m.b.t. raad, college en ambtelijke organisatie.
- Uitgangspuntennotitie lokale inkoop Wmo en de Jeugdwet (incl. B&W-advies 24 juni 2014)
- B&W-advies basisovereenkomst met Springth.
- Besluitenlijst B&W 16 september 2014.
- Basisovereenkomst OWO met Springth.
- Eigen verklaring Springth.
- Projectplan Springthplan(k) (meerdere versies)
- B&W-advies deelovereenkomst met Springth.
- Besluitenlijst B&W 18 november 2014.
- Deelovereenkomst Opsterland – Springth (incl. bijlage)
- Uittreksel Springth handelsregister KvK (d.d. 9 oktober 2014 en d.d. 6 januari 2016)
- Beantwoording vraag door de VNG inzake art. 15 GW.

- B&W-advies pilot Springth.
- Openbare besluitenlijst B&W 15 september 2015.
- Ondertekende pilotovereenkomst Springth.
- Afsprakenlijst presidium 29 september 2015.
- Schriftelijke vragen van BAS, OpsterLanders en FNP n.a.v. overeenkomst Springth.
- Schriftelijke vragen van de VVD n.a.v. overeenkomst Springth.
- Beantwoording vragen BAS, OpsterLanders en FNP en VVD over o.a. Springth door het college.
- Overzicht acties burgemeester met betrekking tot de heer Marinus.
- Advies BIOS aan de burgemeester.
- Vragen BAS, FNP en OpsterLanders aan de VNG.
- Aanvullende schriftelijke vragen BAS FNO OL aan B&W
- Antwoord VNG op vragen BAS FNP en OL (d.d. 12 februari 2016)
- Concept afsprakenlijst presidiumbijeenkomst 22 februari 2016
- Diverse krantenberichten
- Diverse e-mails

Bijlage 3

Onderzoeksprotocol

Protocol omtrent de vertrouwelijkheid van aan Berenschot verstrekte informatie

Dit protocol geeft inzicht in de wijze waarop Berenschot de vertrouwelijkheid garandeert van de informatie die Berenschot wordt verstrekt in het kader van het onderzoek naar een effectief integriteitsbeleid van de gemeente Opsterland.

1. De informatie die aan Berenschot wordt verstrekt tijdens interviews, gesprekken of anderszins wordt vertrouwelijk behandeld. Dit betekent dat zij alleen door leden van het Berenschotteam wordt gebruikt in het kader van het onderhavige onderzoek.
2. In de rapportage van het onderzoek zal geen tot personen herleidbare informatie worden opgenomen en zullen geen personen worden genoemd zonder dat hiervoor aan betreffende personen toestemming is gevraagd. Dit geldt ook voor mededelingen van Berenschot aan anderen (bijvoorbeeld in toelichtingen op het onderzoek of tijdens de interviews).
3. De onder punt 2 beschreven handelwijze geldt niet voor leden van het college van B&W van de gemeente Opsterland en raadslid Sikke Marinus. Ook geldt de in punt 2 beschreven handelwijze niet voor de gemeentesecretaris en griffier van de gemeente Opsterland. Indien genoemde personen in de rapportage bij name worden genoemd, zullen de passages eerst voor wederhoor aan desbetreffende persoon worden voorgelegd.
De in punt 2 beschreven handelwijze geldt eveneens niet voor zover de tot personen herleidbare informatie afkomstig is uit openbare bronnen.
4. Van de interviews die Berenschot afneemt, worden gespreksverslagen gemaakt. Van een interview, in de zin van voorliggend onderzoeksprotocol, is sprake indien een onderhoud met een betrokkene voorafgaand aan het onderhoud als zodanig wordt bestempeld.
5. Het gespreksverslag - dat geen woordelijk verslag zal zijn - wordt aan de gesprekspartner voorgelegd. Door hem/haar geconstateerde feitelijke onjuistheden in het verslag kunnen door hem/haar gecorrigeerd worden. Bovendien kan betrokkene in een naschrift bij het verslag aanvullende informatie verstrekken of nadere inzichten naar voren brengen.
6. Het gespreksverslag wordt definitief vastgesteld nadat de reactie van de gesprekspartner is ontvangen of als binnen een door Berenschot gestelde redelijke termijn geen reactie is ontvangen.
7. Het definitieve gespreksverslag wordt niet als bijlage opgenomen in het rapport. Ook wordt het verslag niet aan de opdrachtgever en derden verstrekt.
8. Na afloop van het onderzoek worden gespreksverslagen en ter beschikking gestelde documenten bij Berenschot gearhiveerd en beheerd. Dit zal plaatsvinden met inachtneming van de in de punten 1 en 2 aangegeven vertrouwelijkheid. De gespreksverslagen zullen gedurende drie jaar worden bewaard waarna zij zullen worden vernietigd. Bewaring van de gespreksverslagen geschiedt ter beantwoording van eventuele aanvullende vragen die kunnen ontstaan naar aanleiding van het onderzoek.
9. Indien Berenschot gedurende het onderzoek stuit op strafbare feiten zal daar melding van worden gedaan aan de instantie bevoegd en aangewezen om genoemde melding in behandeling te nemen. Tevens zal de opdrachtgever worden geïnformeerd.

Berenschot

10. Van de inhoud van het interview wordt door de geïnterviewde geen mededeling gedaan aan derden, anders dan na schriftelijke toestemming van Berenschot.